[2022] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 899

ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਸਕੱਤਰ (ਐਕਸਾਈਜ਼) & ਹੋਰ
ਬਨਾਮ
ਮ/ਸ ਮੈਕਡੋਵੈਲ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ
(2022 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 169-170)

ਜਨਵਰੀ 05, 2022
[ਏ. ਐਮ. ਖਾਨਵਿਲਕਰ, ਦਿਨੇਸ਼ ਮਹੇਸ਼ਵਰੀ ਅਤੇ
ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਮੁਰਾਰੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਐਕਟ, 1910; ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਮੈਨੂਅਲ – ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਬੋਤਲਬੰਦੀ ਦੇ ਨਿਯਮ, 1969 – ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਗੋਦਾਮ ਵਿੱਚ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਸ਼ਰਾਬ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਗਈ – ਐਕਸਾਈਜ਼ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਨਸ਼ਟ ਸ਼ਰਾਬ 'ਤੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਮੰਗ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਕੀਤੀ – ਕੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ ਮੰਗ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕ੍ਰਿਤ ਹੈ – ਫੈਸਲਾ: ਐਕਟ 1910 ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਨਸ਼ੀਲੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਤੋਂ ਤਬ ਤਕ ਨਹੀਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤਕ ਉਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਡਿਊਟੀ ਅਦਾ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ – ਬੌਧਕ ਗੋਦਾਮ ਵਿੱਚ ਪਈ ਸ਼ਰਾਬ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆ ਚੁੱਕੀ ਸੀ – ਕਰ ਯੋਗ ਘਟਨਾ ਉਤਪਾਦਨ ਜਾਂ ਨਿਰਮਾਣ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਨਹੀਂ – ਨਿਯਮ 1969 ਦੇ ਨਿਯਮ 7(11) ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਰਿਣਾਮਾਂ ਲਈ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ ਜੋ ਕਿ ਬੋਤਲਬੰਦ ਸਪਿਰਿਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਲਾਇਸੈਂਸੀ 1% ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਆਪਣੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ – ਐਕਸਾਈਜ਼ ਮੈਨੂਅਲ ਦਾ ਨਿਯਮ 709 ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਸਪਿਰਿਟ ਦੇ ਸਟਾਕ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਰਾਜਸਵ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ – ਇਸ ਲਈ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕ੍ਰਿਤ ਨਾ ਕਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ – ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ – ਅਨੁਚਛੇਦ 265.

ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਆਬਕਾਰੀ ਐਕਟ, 1910: ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਆਬਕਾਰੀ ਮੈਨੂਅਲ – ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਨਿਯਮ, 1969 – ਅੱਗ ਘਟਨਾ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੇ ਗੋਦਾਮ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀ ਜਿਸ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਬ ਨਸ਼ਟ ਹੋਈ - ਕੀ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਕੰਪਨੀ ਅੱਗ ਵਿਚ ਗੁਆਚ ਗਈ ਸ਼ਰਾਬ 'ਤੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਅਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ - ਆਯੋਜਤ: 1910 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਸਕੀਮ ਵਿੱਚ, 1969 ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਆਬਕਾਰੀ ਮੈਨੂਅਲ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅੱਗ ਦੁਆਰਾ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਿੱਚ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਤਮਾ ਦਾ ਵਿਨਾਸ਼, ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਚੋਰੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਾਰਨ - ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਨੂੰ ਆਤਮਾ ਦੇ ਸਟਾਕ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਿਰਾਸਤ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਾਲੀਏ ਦਾ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ - ਨਿਯਮ ਆਬਕਾਰੀ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਹਰ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਵਿਭਾਗ ਪਰ ਉਹ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਨੁਸਾਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਿਰਾਸਤ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਸਟਾਕ - ਸਵਾਲ ਦਾ ਗੋਦਾਮ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅੱਗ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀ ਸ਼ਰਾਬ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ - ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ 'ਤੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਤਬਾਹ ਸਿਰਫ ਜੇਕਰ ਇਸ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਸਟਡੀ - ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੂਫਾਨ, ਹੜ੍ਹ, ਬਿਜਲੀ ਜਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਾਪਰਿਆ ਭੂਚਾਲ - ਇਸ ਲਈ, ਅੱਗ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਰੱਬ ਦੀ ਇੱਕ ਕਿਰਿਆ ਵਜੋਂ - ਭਾਵੇਂ ਅੱਗ ਦਾ ਸਹੀ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਸਹਾਇਕ ਆਬਕਾਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕਿਸੇ ਨੁਕਸ ਬਾਰੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਸਥਾਪਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਅਸਧਾਰਨ ਵਹਾਅ ਹੋਇਆ ਮੌਜੂਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਅੱਗ ਦੀ ਘਟਨਾ ਲਈ - ਇਹ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਕਿ ਅੱਗ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸੀ ਮਨੁੱਖੀ ਏਜੰਸੀ ਦਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਤਾਂ ਜੋ ਅਟੱਲ ਦੁਰਘਟਨਾ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕੇ - ਜਦੋਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਅੰਦਰ ਮਾਲ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਗੋਦਾਮ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੱਗ ਤੋਂ ਸਵਾਲ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਕਾਰਕ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਧਿਆਨ

ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਆਬਕਾਰੀ ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਨਿਯਮ 709 ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਸਿਰਫ ਮੂੱਲ ਦਾ ਬੀਮਾ ਕਵਰੇਜ ਲਿਆ ਸੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ (ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਨਹੀਂ) ਅਤੇ ਫਿਰ, ਸੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਮੂੱਲ ਲਈ ਬੀਮਾ ਕਲੇਮ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਬਾਰੇ.

ਫੈਸਲਾ: 1. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 265 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਟੈਕਸ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਅਤੇ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੋਨੋਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕ੍ਰਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਲਿਸਟ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 51 ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ, ਰਾਜ ਨੂੰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿਰਮਿਤ ਜਾਂ ਉਤਪਾਦਿਤ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖੀ ਖਪਤ ਲਈ ਸ਼ਰਾਬ ਉੱਤੇ ਉਤਪਾਦ ਸ਼ੁਲਕ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 19 ਅਨੁਸਾਰ, ਕੋਈ ਵੀ ਨਸ਼ੀਲੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਜਾਂ ਸਟੋਰੇਜ ਦੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਤਬ ਤਕ ਨਹੀਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤਕ ਉਸ ਉੱਤੇ ਲਗਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ੁਲਕ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਇੱਕ ਬੌਂਡ ਨਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਐਕਟ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਸਮੂੱਚੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਸੈਕਸ਼ਨ 19 ਵਿੱਚ "ਹਟਾਉਣ" ਦੇ ਇਜ਼ਹਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਚੜੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਜੋ ਉਤਪਾਦਿਤ ਜਾਂ ਨਿਰਮਿਤ ਅਤੇ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੁੱਲ ਮਾਤਰਾ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਯੋਗ ਸੀਮਾ ਹੈ, ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੈਕਸ਼ਨ 17 ਤੋਂ 19 ਅਤੇ 28 ਅਤੇ 29 ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉੱਚਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਗਰੀ ਨਾਲ ਵੇਖਣ ਨਾਲ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਸ਼ਰਾਬ ਨੇ ਡਿਸਟਿਲੇਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਉੱਤੇ ਉਤਪਾਦ ਸ਼ੁਲਕ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਡਿਸਟਿਲੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਇਹ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਸ਼ੁਲਕ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਦਾ ਬਿੰਦੂ, ਭਾਵੇਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 29 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, 'ਚਾਰਜ਼ੇਬਲ ਇਵੈਂਟ' ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸ਼ਰਾਬ ਨੂੰ ਡਿਸਟਿਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬੋਤਲਬੰਦ ਟੈਂਕ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਤੋਂ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਬੌਂਡਿਡ ਵੇਅਰਹਾਉਸ ਵਿੱਚ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਰਾਬ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਤਪਾਦ ਸ਼ੁਲਕ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ, ਵੇਅਰਹਾਉਸ ਤੋਂ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਦਰ ਅਨੁਸਾਰ ਅਸਲ ਸ਼ੁਲਕ ਦੀ ਚਾਰਜਿੰਗ ਦੀ ਮੁਲਤਵੀ ਨਾਲ। ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਵਿੱਚ, ਟੈਕਸਿਬਲ ਇਵੈਂਟ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਉਤਪਾਦਨ ਜਾਂ ਨਿਰਮਾਣ ਸੀ। ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਿ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ ਲੇਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕ੍ਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 265 ਦੁਆਰਾ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। [ਪੈਰਾ 39, 41] 937-ਈ-ਐਫ; 940-ਬੀ-ਐਫ]

2.1 1969 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 7(1) ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਰਿਣਾਮਾਂ ਲਈ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲੈਣਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਬੋਤਲਬੰਦ ਸਪਿਰਿਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਲਾਇਸੈਂਸੀ 1% ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਆਪਵਾਦ ਲਈ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ, ਐਕਸਾਈਜ਼ ਮੈਨੂਅਲ ਦਾ ਨਿਯਮ 709 ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਸਪਿਰਿਟ ਦੇ ਸਟਾਕ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਾਰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਰੈਵੇਨਿਊ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਮੰਗ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਪਰ, ਇਸਦੀ ਵੈਧਤਾ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਕੀ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਨਿਯਮ 709 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੰਪਨੀ ਉੱਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 44, 45][941-ਐਚ; 942-ਏ-ਸੀ]

2.2 ਮੌਜੂਦਾ ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਕੁਦਰਤੀ ਤਾਕਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੂਫਾਨ, ਹੜ੍ਹ, ਬਿਜਲੀ ਜਾਂ ਭੂਚਾਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੁਝ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ ਹੋਵੇ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਬਾਹਰੀ ਕੁਦਰਤੀ ਤਾਕਤ ਹਿੰਸਕ ਜਾਂ ਅਚਾਨਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਅੱਗ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਭਗਵਾਨ ਦੇ ਕੰਮ ਨਾਲ ਸਿਵਾਏ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰੀਖਣ ਤਰਕਸੰਗਤ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 595]2-ਏਬੀ]

2.3 ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਗੋਦਾਮ ਸੱਚਮੁੱਚ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਘਿਰ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਉੱਥੇ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ। ਇੱਥੇ, ਜਵਾਬੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ਟ ਹੋਈ ਸ਼ਰਾਬ 'ਤੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਸ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ

ਕਸਟਡੀ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਵਿਭਾਗ ਕੋਲ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਅਤੇ ਗੋਦਾਮ 'ਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਸੀ, ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਹੋਰ, ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਅੱਗ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ "ਭਗਵਾਨ ਦਾ ਕੰਮ" ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। [ਪੈਰਾ 595]5-ਡੀ-ਈ]

3. “ਲਾਪਰਵਾਹੀ” ਦੀ ਗਲਤੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਰਗਰਮ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਜਾਂ ਵੱਡੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਪਰ ਇਹ ਅਣਜਾਣ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਜਾਂ ਨਿਸਕਰਿਆ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੀ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਚਰਚਾ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਆਏ ਸਮਾਨ, ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ ਅੱਗ ਫੜ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਸਟਡੀ ਲਈ ਵਾਧੂ ਅਤੇ ਅਧਿਕ ਧਿਆਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ; ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਢਿੱਲ ਜਾਂ ਢਿੱਲਸ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਹਿਣ ਲਈ, ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਆਏ ਸਮਾਨ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਸਟਡੀ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸੀ ਉੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਅ ਨਾਲ ਦੂਰਦਰਸ਼ੀਤਾ। ਜਦੋਂ ਜਵਾਬੀ ਨੇ ਗੋਦਾਮ ਵਿੱਚ ਅੱਗ ਤੋਂ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਆਏ ਸਮਾਨ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਨਿਯਮ, 709 ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਭਾਵੇਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਨੂੰ ਜਵਾਬੀ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਅਣਜਾਣ ਜਾਂ ਅਣਜਾਣ ਚੂਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਇਹ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਨਿਯਮ 709 ਲਈ “ਲਾਪਰਵਾਹੀ” ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 63]5-ਏ-ਡੀ]

4. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬੀ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦੀ ਬੀਮਾ ਕਵਰੇਜ਼ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਤੋਂ ਅਜਿਹਾ ਦਾਅਵਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਹੋਰ, ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਜੋਖਮ ਦੀ ਬੀਮਾ ਕਵਰੇਜ਼ ਨਾ ਲੈਣਾ ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ ਉਸ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਜਤਾਈ, ਕਿ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਬੀਮਾ ਕਵਰੇਜ਼ ਲੈਣ ਸਮੇਂ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਬੀਮਾ ਕਵਰੇਜ਼ ਨਾ ਲੈਣਾ ਜਵਾਬੀ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾਸ 67, 69]

ਸੋਮੈਯਾ ਆਰਗੈਨਿਕ (ਇੰਡੀਆ) ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਅਨਜ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਅਨਜ (2001) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 519 ; [2001] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 933; ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਕਲਾਥ ਮਿਲਜ਼ ਅਤੇ ਅਨਜ (1991) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 454 ; [1990] 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 168; ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮੈਸਰਜ਼ ਮੋਹਨ ਮੀਕਿਨ ਬ੍ਰਿਊਅਰੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਅਨਜ (2011) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 598 ; [2011] 14 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 98; ਵੋਡਾਫੋਨ ਸਾਧਭਕਤੀ ਰਾਜਭਕਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਗੁਜਰਾਤ ਅਤੇ ਹੋਰ (2012) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1 ; [2012] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 772; ਪਟੇਲ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਬੀਨਾ ਯਲਮਾਦ ਲਿਮਿਟੇਡ (2000) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 91 ; [2000] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 665 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਕੰਟਰੋਲਰ, ਕੇ.ਐਸ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ. ਬਨਾਮ ਮਹਾਦੇਵ ਸ਼ੈੱਟੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (2003) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 197; [2003] 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 14; ਹਰੀ ਸ਼ੰਕਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਡਿਪਟੀ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਅਤੇ ਟੈਕਸੇਸ਼ਨ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (1975) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 737 ; [1975] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 254; ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮੈਸਰਜ਼ ਮੋਦੀ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਇਤਿਆਦੀ (1995) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 753 ; [1995] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 119; ਧਰਮਪਾਲ ਸਤਿਆਪਾਲ ਬਨਾਮ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਆਫ ਸੈਂਟਰਲ ਐਕਸਾਈਜ਼, ਨੋਇਡਾ (2004) 167 ਈ.ਐਲ.ਟੀ. 291; ਗ੍ਰਿਲ ਬਨਾਮ ਜਨਰਲ ਆਇਰਨ ਸਕਰੂ ਕੋਲੀਅਰ ਕੋ. (1868) ਐਲ.ਆਰ. 1 ਸੀ.ਪੀ. ਰਾਜ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕਾਂਚਨਮਾਲਾ ਵਿਜੈਸਿੰਗ ਸੌਂਕਾਰੇ ਅਤੇ ਹੋਰ (1995) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 659 ; [1995] 3ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1; ਸ਼ਿਆਮ ਸੁੰਦਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਰਾਜਸਥਾਨ (1974) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 690 ; [1974] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 549; ਸਕਾਟ ਬਨਾਮ ਲੰਡਨ ਅਤੇ ਸੇਂਟ ਕੈਥਰੀਨ ਡਾਕਸ (1865) 3 ਐਚ&ਸੀ 596; 601; ਪੁਲਸਾਬਾਈ ਅਤੇ ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਦੇਦਸਿਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਮਸਿੰਗ ਰਾਨਿੰਗ ਪ੍ਰੈਸਟਿੰਗ ਕੋ. (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਅਨਜ (1977) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 745 ; [1977] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 372 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[2003] 2 ਸਪਲ. ਐਸ.ਸੀ. ਆਰ. 14 ਨੇ ਪੈਰਾ 19 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ

[2016] 2 ਐਸ.ਸੀ. ਆਰ. 772 ਪੈਰਾ 19 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[2000] 2 ਐਸ.ਸੀ. ਆਰ. 665 ਪੈਰਾ 19 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[1975] 3 ਐਸਸੀਆਰ 254 ਪੈਰਾ 21 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

[1995] 3 ਸਪਲ. ਐਸ.ਸੀ. ਆਰ. 119 ਪੈਰਾ 21 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

[2011] 14 ਐਸ.ਸੀ. ਆਰ. 98 ਪੈਰਾ 22 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[2001] 3 ਐਸ.ਸੀ. ਆਰ. 33 ਪੈਰਾ 27 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[1990] 2 ਸਪਲ. ਐਸ.ਸੀ. ਆਰ. 168 ਪੈਰਾ 39.1 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[1995] 3 ਸਪਲ. ਐਸ.ਸੀ. ਆਰ. 1 ਨੇ ਪੈਰਾ 51 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ

[1974] 3 ਐਸਸੀਆਰ 549 ਪੈਰਾ 58.1 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

[1977] 3 ਐਸਸੀਆਰ 372 ਪੈਰਾ 58.2 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 169- 2022 ਦਾ 170

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 10.04.2017 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਹਾਬਾਦ, ਲਖਨਊ ਬੈਂਚ, ਲਖਨਊ 'ਚ ਜੁਡੀਕੇਚਰ। ਬੈਂਚ ਨੰ. 2006 ਦਾ 4493

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਭਾਟੀ, ਏ.ਐੱਸ.ਜੀ., ਸਮਰ ਵਿਜੇ ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੇਲੇਸਟ ਅਗਰਵਾਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਬਜੋਤ ਕੌਰ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਦਿਨੇਸ਼ ਦਿਵੇਦੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਨੀਰਜ ਗੁਪਤਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅੰਸ਼ੂ ਗੁਪਤਾ, ਐਡਵ. ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ.

ਵੱਲੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ

ਦਿਨੇਸ਼ ਮਹੇਸ਼ਵਰੀ, ਜੇ.

ਸਮੱਗਰੀ*

ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਅਤੇ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪਰੇਖਾ…… 2

ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੂ ਅਤੇ ਪਿਛੋਕੜ: ਅੱਗ ਦੀ ਘਟਨਾ\

ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਬ 'ਤੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ.....6

ਅੱਗ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ..... 6

ਅੱਗ ਦੀ ਘਟਨਾ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਿਪੋਰਟਾਂ.....8

ਅੱਗ 'ਚ ਸੜੀ ਸ਼ਰਾਬ 'ਤੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਮੰਗ.....11

ਸਮੱਗਰੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲਿਖਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼.....17

ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮ ਮਿਤੀ 10.04.2017 ਅਤੇ 06.11.2019:
ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਪਰਿਣਾਮਕ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤੇ.....18

ਵਿਰੋਧੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ.....21

ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਸਵਾਲ.....33

ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ.....34

ਕੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦਾ ਮੰਗ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕ੍ਰਿਤ ਹੈ?.....41

ਕੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਕੰਪਨੀ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਖੋਹੇ ਗਏ ਸ਼ਰਾਬ 'ਤੇ ਉਤਪਾਦ ਸ਼ੁਲਕ ਦੇਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ.....49

ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਅਤੇ ਗੋਦਾਮ 'ਤੇ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਨਿਯੰਤਰਣ: ਅਸਰ ਦਾ...59

ਲਾਪਰਵਾਹੀ.....52

ਭਗਵਾਨ ਦਾ ਕੰਮ.....56

ਅਟਲ ਦੁਰਘਟਨਾ.....61

ਰੈਸ ਇਪਸਾ ਲੋਕੁਇਟਰ.....63

ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਕੰਪਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ.....65

ਸਿਰਫ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦਾ ਬੀਮਾ ਕਵਰੇਜ: ਅਸਰ ਦਾ.....70

ਸੰਖੇਪ.....74

ਨਿਸਕਰਸ਼.....75

ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਅਤੇ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪਰੇਖਾ

1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜੋ ਕਿ ਉਤਪਾਦ ਵਿਭਾਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਸ਼ਾਹਜਹਾਂਪੁਰ ਨੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਿਤੀ 10.04.2017 ਨੂੰ ਮਿਸਕ.

ਬੈਂਚ ਨੰ. 4493 ਦੇ 2006 ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਜੁਡੀਸ਼ੀਚਰ ਐਟ ਅੱਲਾਹਾਬਾਦ, ਲਖਨਊ ਬੈਂਚ, ਲਖਨਊ ਨੇ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕੰਪਨੀ ('ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਇੱਥੇ) ਖਿਲਾਫ ਉਠਾਏ ਗਏ ਮੰਗ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਨਾਸ਼ ਕਾਰਨ ਉਤਪਾਦ ਰਾਜਸਵ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਮਿਤੀ 06.11.2019 ਨੂੰ ਸੀ.ਐਮ. ਅਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਨੰ. 90936 ਦੇ 2019 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰ. 2 (ਉਤਪਾਦ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼)1 ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਉਸ ਰਕਮ ਦੇ ਰਿਫੰਡ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਕਿ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਤਰਿਮ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

3. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਚਰਚਾ ਦੇ ਖਾਕੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਖਾਕਾ ਖਿੱਚ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

3.1. ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਇੱਕ ਅੱਗ ਦੀ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ 10.04.2003 ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸ਼ਰਾਬ ਭੰਡਾਰ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀ ਸੀ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬ੍ਰਾਂਡਾਂ ਦੀਆਂ 35,642 ਪੇਟੀਆਂ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਬਣਾਈ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਰਾਬ ਇਸ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਗਈ। ਇਹ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਅੱਗ ਸੰਭਵਤ: ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਸ਼ਾਰਟ ਸਰਕਟ ਕਾਰਨ ਲੱਗੀ ਸੀ, ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਨਾਸ਼ ਕਾਰਨ ਗੁਆਇਆ ਗਿਆ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਰਕਮ ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਵਸੂਲ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਬੋਤਲਬੰਦੀ ਦੇ ਨਿਯਮ 19692 ਦੇ ਨਿਯਮ 711 ਅਤੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਮੈਨੂਅਲ3 ਦੇ ਨਿਯਮ 709 ਅਧੀਨ ਕਥਿਤ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਸੀ।

3.4. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਐਕਸਾਈਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ, ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮਿਤੀ 11.07.2006 ਨੂੰ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਨਾਸ਼ ਦੇ ਕਾਰਨ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਰੈਵੇਨਿਊ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ 6,39,32,449.44 ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੰਗ ਉਠਾਈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਸ਼ਾਹਜਹਾਂਪੁਰ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਹ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ।

3.3. ਉਪਰੋਕਤ ਮੰਗ ਅਤੇ ਰਿਕਵਰੀ ਕਦਮਾਂ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਜਵਾਬਦੇਹ-ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਇੱਕ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ4 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, 25.07.2006 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਰਿਕਵਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ, ਇਸ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੰਪਨੀ (ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ) 3 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰੇ। ਇਸ ਅੰਤਰਿਮ ਹੁਕਮ ਖਿਲਾਫ ਖਾਸ ਛੁੱਟੀ ਦੀ ਅਪੀਲ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 14.08.2006 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 21.08.2006 ਨੂੰ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਕਿਹੀ ਗਈ ਰਕਮ 3 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਸ਼ਾਹਜਹਾਂਪੁਰ ਨਾਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ।

3.4. ਜਵਾਬੀ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚੁਕਾਈ ਗਈ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 10.04.2017 ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਨਾਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਕਿ 1969 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 71(1)(ਅ) ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਬੋਤਲਬੰਦੀ ਅਤੇ ਸਟੋਰੇਜ ਦੇ ਹੈਂਡਲਿੰਗ ਆਪਰੇਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬਰਬਾਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਕਿ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਮੈਨੁਅਲ ਦਾ ਨਿਯਮ 709 ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਲਈ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨੂੰ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਣਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸੀ; ਕਿ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਮਾਨਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਬਿਨਾਂ; ਅਤੇ ਕਿ 'ਘਟਨਾ ਸਿਰਫ ਰੱਬ ਦਾ ਕੰਮ ਸੀ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਤਦਨੁਸਾਰ, ਐਕਸਾਈਜ਼ ਰੈਵੇਨਿਊ ਦੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਅਤੇ ਰਿਕਵਰੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਜਵਾਬੀ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ 'ਤੇ, ਮਿਤੀ 06.11.2019 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਰਿਫੰਡ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਚਾਰ ਹਫ਼ਤੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ।

3.5. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਆਇਆ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਪਰੋਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 10.04.2017 ਅਤੇ 06.11.2019 ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ

ਹਨ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਘਟਨਾ ਰੱਬ ਦਾ ਕੰਮ ਸੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਹੀਂ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ 1969 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 71(1)(ਅ) ਅਤੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਮੈਨੁਅਲ ਦੇ ਨਿਯਮ 708 ਅਤੇ 709 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਜਵਾਬੀ ਕੰਪਨੀ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ਟ ਹੋਏ ਆਈ ਐੱਮ ਐੱਫ ਐੱਲ ਦੇ ਸਟਾਕ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੇ ਬੀਮਾ ਕਵਰੇਜ ਦੇ ਅਸਰ ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਬੀਮਾ ਦਾਅਵਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧੀ ਇੱਕ ਸਹਾਇਕ ਪਹਿਲੂ ਵੀ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਲਟ, ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਿਤ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ; ਅਤੇ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ਟ ਹੋਈ ਆਈ ਐੱਮ ਐੱਫ ਐੱਲ 'ਤੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਇਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਕੋਈ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

4. ਉਪਰੋਕਤ ਰੂਪਰੇਖਾ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਬਿੰਦੂ ਇਹ ਹੈ, ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੀ ਜਵਾਬੀ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ਟ ਹੋਈ ਸ਼ਰਾਬ 'ਤੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ? ਇਸ ਮੁੱਖ ਬਿੰਦੂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੰਫਰਾ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥ ਅਤੇ ਪਿਛੋਕੜ: ਅੱਗ ਦੀ ਘਟਨਾ ਅਤੇ ਨਸ਼ਟ ਹੋਏ ਸ਼ਰਾਬ 'ਤੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਮੰਗ

5. ਸਵਾਲਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ, ਅਸੀਂ ਸੰਕਿਪਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਪਿਛੋਕੜ ਦੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਜੋ ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਵਾਲੀ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਅਤੇ ਗੋਦਾਮ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੱਗ ਦੀ ਘਟਨਾ ਅਤੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਮੰਗ, ਜਿਸ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ।

ਅੱਗ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ

6. ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੰਪਨੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬ੍ਰਾਂਡਾਂ ਦੀ ਆਈ.ਐਮ.ਐਫ.ਐਲ. ਦੀ ਡਿਸਟਿਲੇਸ਼ਨ, ਬੋਤਲਬੰਦੀ ਅਤੇ ਵੇਚਣ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਲਈ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਪੋਟੇਬਲ ਐਲਕੋਹਲ ਦੀ ਡਿਸਟਿਲੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਯੂਨਿਟ ਰੋਜ਼ਾ, ਸ਼ਾਹਜਹਾਂਪੁਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਫਾਰਮ ਪੀਡੀ-2 ਵਿੱਚ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ 1969 ਅਧੀਨ ਫਾਰਮ ਐਫਐਲ-3ਏ ਵਿੱਚ ਆਈ.ਐਮ.ਐਫ.ਐਲ. ਦੀ ਹੋਲਸੇਲ ਵੇਚ ਲਈ ਵੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੰਪਨੀ 1994 ਦੇ ਸਾਲ ਤੋਂ ਲਾਇਸੈਂਸਸ਼ੁਦਾ ਪ੍ਰਿਮਿਸਿਸ 'ਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸੀ।

7. ਅਸੀਂ ਡਿਸਟਿਲੇਸ਼ਨ, ਬੋਤਲਬੰਦੀ ਅਤੇ ਸਟੋਰੇਜ਼ ਦੀਆਂ ਵਿਵਿਧ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੇ, ਪਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਕੁਝ ਤੱਥ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਵਾਲੇ ਪ੍ਰਿਮਿਸਿਸ ਵਿੱਚ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕਲ ਇੰਸਟਾਲੇਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਅੱਗ ਬੁਝਾਉਣ ਦੇ ਉਪਾਅਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹਨ, ਉਪਯੋਗੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

7.1. 19.09.2002 ਨੂੰ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਬਿਜਲੀ ਨਿਰੀਖਣਕਾਰ, ਸ਼ਾਹਜਹਾਂਪੁਰ ਜ਼ੋਨ, ਸ਼ਾਹਜਹਾਂਪੁਰ, ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਉਕਤ ਪ੍ਰਿਮਿਸਿਸ ਦਾ ਸਮਾਂ-ਸਮਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕਲ ਇੰਸਟਾਲੇਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤੇ:-

"xx
xxx
xxx"

(a) ਇੱਥੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਨੁਮੋਦਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਰਤੀ ਬਿਜਲੀ ਨਿਯਮ, 1956 ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ।

(b) ਅਗਲੇ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਵੇਰਵੇ ਭਾਰਤੀ ਬਿਜਲੀ ਨਿਯਮ, 1956 ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ

ਇਸ ਲਈ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਇਲੈਕਟ੍ਰੀਸ਼ੀਅਨ ਨੂੰ ਲਗਾ ਕੇ ਇਸ ਘਾਟੇ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰੋ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਬਿਜਲੀ ਨਿਯਮ,1956 ਅਨੁਸਾਰ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪਾਲਣਾ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਓ।

xxx
xxx

ਨਿਯਮ 35: ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕੁਝ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੀ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਥਾਂ ਲਗਾਈ/ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਯੂ.ਪੀ. ਦੀ ਸਟੇਟ ਸਕ੍ਰੈਟਰੀ (ਐਕਸਾਈਜ਼) ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਐਮ/ਐਸ ਮੈਕਡੋਵੈਲ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ [ਦਿਨੇਸ਼ ਮਹੇਸ਼ਵਰੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

ਨਿਯਮ 6(1)(2) ਟਰਬਾਈਨ ਦੀ ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਸ਼ਨ ਬੋਰਡ ਪੈਨਲ ਦੇ ਇੱਕ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ, ਪਤਲੀ ਤਾਰ ਨਾਲ ਅਰਥ ਵਾਇਰਿੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸਨੂੰ ਹਟਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਟ੍ਰਿਪ ਅਰਥਿੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।"

(ਅਧੀਨ ਰੇਖਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ)

ਇਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਕੰਪਨੀ ਨੇ, ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਮਿਤੀ 23.09.2002 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

7.2 ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਸੋਧ/ਅਪਗ੍ਰੇਡ ਕੰਮ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਪਲਾਂਟ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਐਕਸਾਈਜ਼ ਇੰਸਪੈਕਟਰ, ਉਤਪਾਦਨ ਸੈਕਸ਼ਨ, ਰੋਸਾ ਡਿਸਟਿਲਰੀ, ਸ਼ਾਹਜਹਾਂਪੁਰ, ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਮਿਤੀ 26.12.2002 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕਲ ਅਤੇ ਗੈਸ ਵੈਲਡਿੰਗ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਾਲ ਅਤੇ ਅੱਗ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਮਾਨਕ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਉਕਤ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ "ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਾਰਨ ਰੈਵੇਨਿਊ/ਹੋਰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੋਗੇ।"

7.3 01.03.2003 ਨੂੰ, ਫਾਇਰ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਅਫਸਰ ਦੇ ਦਫਤਰ, ਸ਼ਾਹਜਹਾਂਪੁਰ ਨੇ 06.02.2003 ਤੋਂ 30.09.2003 ਤੱਕ ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਈ ਫਾਇਰ ਫਾਈਟਿੰਗ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਕੋਈ ਐਤਰਾਜ਼ ਨਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਆਈ ਜਗ੍ਹਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ, ਫਾਇਰ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਅਫਸਰ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਨੋਟ ਕੀਤੀ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਅੱਗ ਬੁਝਾਉਣ ਵਾਲੇ ਯੰਤਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅੱਗ ਬੁਝਾਉਣ ਸਾਧਨ ਸਹੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਨੇ ਭਰਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਯੰਤਰਾਂ ਦੀ ਭਰਾਈ ਅਤੇ ਟੈਸਟਿੰਗ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਬੇਹਤਰ ਅੱਗ ਬੁਝਾਉਣ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਲਈ ਫੋਮ ਇੰਸਟਾਲੇਸ਼ਨ ਦੀ ਵੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ:-

"ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਫਾਇਰ ਫਾਈਟਿੰਗ ਯੰਤਰ (ਫਾਇਰ ਐਕਸਟਿੰਗੁਇਸ਼ਰ) ਨੂੰ ਭਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਾਹਜਹਾਂਪੁਰ ਦੇ ਫਾਇਰ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਟੈਸਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਵੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ, ਅੱਗ ਬੁਝਾਉਣ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਬੇਹਤਰ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ, ਡਿਸਟਿਲੇਸ਼ਨ ਪਲਾਂਟ ਵਿੱਚ ਫੋਮ ਇੰਸਟਾਲੇਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਨਾਲ, 06.02.2003 ਨੂੰ ਫਾਇਰ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਟੈਸਟਿੰਗ ਫੀਸ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਕਾਰਨ, 06.02.2003 ਤੋਂ 30.09.2003 ਤੱਕ ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਈ ਫਾਇਰ ਫਾਈਟਿੰਗ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਕੋਈ ਐਤਰਾਜ਼ ਨਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।"

ਅੱਗ ਦੀ ਘਟਨਾ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

8. ਉਪਰੋਕਤ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕਲ ਇੰਸਟਾਲੇਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਅੱਗ ਬੁਝਾਉਣ ਉਪਾਅਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਿਸਮਿਸਿਜ਼ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, 10.04.2003 ਨੂੰ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਇੱਕ ਗੋਦਾਮ ਵਿੱਚ ਅੱਗ ਦੀ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ 35,642 ਕੇਸ ਬਣਾਏ ਗਏ ਆਈ ਐੱਮ ਐੱਫ ਐੱਲ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਗਏ।

8.1. ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਕੇਸ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਗੋਦਾਮ ਨੂੰ 10.04.2003 ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ 12:00 ਵਜੇ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਖਾਣੇ ਲਈ ਤਾਲਾ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਇਨ-ਚਾਰਜ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਤਾਲੇ ਹੇਠ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ, ਕੁਝ ਵੀ ਆਪੱਤੀਜਨਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸਟਾਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਲਗਭਗ 12:55 ਵਜੇ ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ, ਗੋਦਾਮ ਤੋਂ ਧੂੰਆਂ ਨਿਕਲਦਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਉੱਤੇ, ਐਕਸਾਈਜ਼ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਇਨ-ਚਾਰਜ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਤਾਲੇ ਖੋਲ੍ਹੇ ਗਏ; ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਆਈ.ਐਮ.ਐਫ.ਐਲ. ਦੇ ਸਟਾਕ ਅੱਗ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਅੱਗ ਬਾਰੇ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਅੱਗ ਬੁਝਾਉ ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਹੋਰ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਦਾਅਵਿਆਂ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਗ ਬੁਝਾਉਣ ਵਾਲੇ ਯੋਧੇ ਅੱਗ ਨੂੰ ਕੇਵਲ 11.04.2003 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 5:00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਕੰਟਰੋਲ ਵਿੱਚ ਲੈ ਸਕੇ।

9. ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲਣ 'ਤੇ, ਡਿਪਟੀ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਬਰੇਲੀ, ਨੇ 10.04.2003 ਨੂੰ ਲਗਭਗ 06:30 ਵਜੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਪਰਸਨੈਲ ਨਾਲ ਸਪੋਟ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ। ਸਪੋਟ ਨਿਰੀਖਣ 'ਤੇ ਬਣਾਈ ਗਈ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ, ਉਕਤ ਡਿਪਟੀ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਅੱਗ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬੁਝਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਯਤਨਾਂ ਦਾ ਨੋਟ ਲਿਆ ਅਤੇ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ; ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਦਰਸਾਇਆ ਕਿ ਇਸ ਅੱਗ ਦੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਕਾਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸੰਭਵਤ: ਬਿਜਲੀ ਸਪਲਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਰਟ ਸਰਕਿਟ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਬੰਧਤ ਸਟੇਸ਼ਨ ਹਾਊਸ ਅਫਸਰ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਿਨਾਂਕ 11.04.2003 ਨੂੰ ਅੱਗ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਸ਼ਾਰਟ ਸਰਕਿਟ ਦੱਸਿਆ।

10. 13.04.2003 ਨੂੰ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਫਾਇਰ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸ. ਫਾਇਰ ਸਰਵਿਸ ਨੇ ਵੀ ਘਟਨਾ ਅਤੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਅੱਗ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਨੇ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦੱਸਿਆ ਅੱਗ ਅਣਜਾਣ ਸੀ. ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ, ਕਾਊਂਟਰ ਦੁਆਰਾ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਆਫ਼ ਪੁਲਿਸ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ: -

"ਅੱਗ ਬਾਰੇ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲਣ 'ਤੇ, ਅੱਗ ਬੁਝਾਉ ਸੇਵਾ ਇਕਾਈ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ। ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਬਣਾਈ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਗੋਦਾਮ ਦਾ ਅਗਲਾ ਹਿੱਸਾ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਸੜ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕੱਤਰ (ਐਕਸਾਈਜ਼) & ਓਆਰਐਸ. ਬਨਾਮ ਐਮ/ਐਸ ਮੈਕਡੋਵੈਲ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ. [ਦਿਨੇਸ਼ ਮਹੇਸ਼ਵਰੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ.]

ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਰੋਸਾ ਕੋਠੀ, ਐਮ/ਐਸ ਮੈਕਡੋਵੈਲ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਥਾਣਾ–ਆਰ., ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ–ਸ਼ਾਹਜਹਾਂਪੁਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਅੱਗ ਭਿਆਨਕ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਐਮ/ਐਸ ਮੈਕਡੋਵੈਲ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਦੇ ਸਟਾਫ ਨੇ ਉਪਲਬਧ ਸਾਧਨ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਬੁਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਅੱਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਬੇਕਾਬੂ ਹੋ ਗਈ। ਅੱਗ ਦੀ ਭਿਆਨਕ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਹੀ, ਇੱਕ ਮੋਟਰ ਫਾਇਰ ਇੰਜਨ ਵਿੱਚ ਦੋ ਲਾਈਨਾਂ ਬਿਛਾ ਕੇ ਅੱਗ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਤੁਰੰਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਸਬਾ–ਤਿਹਾੜ ਤੋਂ ਦੂਜਾ ਮੋਟਰ ਫਾਇਰ ਇੰਜਨ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਅੱਗ ਨੂੰ ਬੁਝਾਉਣ ਵਿੱਚ ਓਸਵਾਲ ਕੈਮੀਕਲ ਫਰਟੀਲਾਈਜ਼ਰ ਅਤੇ ਓ.ਸੀ.ਐਫ. ਨੇ ਵੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਬਾਹਰਲੀ ਮਿਹਨਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅੱਗ ਨੂੰ ਬੁਝਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਜਾਨ ਦੇ ਜੋਖਮ ਤੇ ਅਤੇ ਕਈ ਘੰਟਿਆਂ ਬਾਅਦ, ਅੱਗ ਨੂੰ ਬੁਝਾਇਆ/ਕੰਟਰੋਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅੱਗ ਦੀ ਜਾਂਚ/ਨਿਰੀਖਣ ਉੱਤੇ, ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ, ਅੱਗ ਕਾਰਨ, ਗੋਡਾਉਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀ ਸ਼ਰਾਬ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਇਮਾਰਤ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ, ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ, ਸਟੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਅਨੁਸਾਰ, ਲਗਭਗ 2 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਅੰਦਾਜ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ 1 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ

ਜਾਇਦਾਦ ਬਚਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਅੱਗ ਦਾ ਕਾਰਨ ਅਣਜਾਣ ਸੀ।

ਇਸ ਲਈ, ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਫਾਇਰ ਸਰਵਿਸ ਯੂਨਿਟ ਫਾਇਰ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਾਪਸ ਆ ਗਈ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅੱਗ ਮੁੜ ਦਿਖਾਈ ਦੇਵੇ, ਤਾਂ ਫਾਇਰ ਸਟੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਅਸੀਂ ਫਾਇਰ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ।"

(ਹੇਠਾਂ ਰੇਖਾ ਖਿੱਚੀ ਗਈ ਹੈ)

11. ਇੱਕ ਹੋਰ ਰਿਪੋਰਟ ਮਿਤੀ 02.08.2003 ਨੂੰ ਰੋਸਾ ਡਿਸਟਿਲਰੀ, ਸ਼ਾਹਜਹਾਂਪੁਰ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਬਚਾਈ ਗਈ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਸਟਾਕ ਦੇ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ਟ ਹੋਏ ਸਟਾਕ ਅਤੇ ਅੱਗ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉੱਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ: -

"(f)) ਅੱਗ ਦਾ ਕਾਰਨ: ਅੱਗ ਦੀ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ। ਪੈਰਾ (ਡੀ) ਵਿੱਚ ਉੱਲੇਖਿਤ ਸਾਰੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਹੈ ਕਿ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਗ ਦਾ ਕਾਰਨ ਅਣਜਾਣ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਗਣਨਾ ਦੇ ਕੰਮ ਦੌਰਾਨ ਵੀ, ਸਬੂਤ ਦਾ ਇੱਕ ਤੱਥ ਮੇਰੇ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਆਇਆ, ਜੋ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਡਿਸਟਿਲਰ ਜਾਂ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਸਟਾਫ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਇਹ ਘਟਨਾ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਐ ਦੇ ਡਿਸਟਿਲਰ ਅਤੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਸਟਾਫ ਨੇ ਅੱਗ ਦੀ ਘਟਨਾ ਦੌਰਾਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਇੱਕਜੁੱਟ ਹੋ ਕੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਨੁਕਸਾਨੀ ਸਟਾਕ ਤੋਂ ਸਟਾਕ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ ਗਿਆ।

ਇਹ ਤੱਥ ਸੰਯੁਕਤ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂਚ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 30.04.2003, ਡਿਪਟੀ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਬਰੇਲੀ ਦਫ਼ਤਰ, ਬਰੇਲੀ, ਜਾਂਚ ਮਿਤੀ 10.04.03, ਫਾਇਰ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਇੰਚਾਰਜ, ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਮਿਤੀ 13.04.03 ਅਤੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਹਾਊਸ ਅਫ਼ਸਰ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਮਿਤੀ 11.04.03 ਨਾਲ ਵੀ, ਨਕਲਾਂ ਨਾਲ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਟੇਸ਼ਨ ਹਾਊਸ ਅਫ਼ਸਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਘਟਨਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸੰਭਵਤ: ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਸ਼ਾਰਟ ਸਰਕਟ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਮਲਬੇ ਵਿੱਚ ਸੜੀ ਹੋਈ ਕੇਬਲ ਵੀ ਦੇਖੀ ਸੀ, ਪਰ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਾਰਨ ਅਣਜਾਣ ਹੈ।

ਡਿਸਟਿਲਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ, ਦਸੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ, ਅੱਗ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮਾਨਕ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਪੱਤਰ ਨੰਬਰ 39/ ਮਿਤੀ 26.12.02 ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਹਜਹਾਂਪੁਰ ਦੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਫਾਇਰ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਅਫ਼ਸਰ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ; ਪੱਤਰ ਨੰਬਰ ਮੈਮੋ/ ਐੱਫ.ਐੱਸ/.5/ ਮਿਤੀ 1.03.03, ਅਤੇ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਚੰਗੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਨੇ ਯੂ.ਪੀ. ਬਿਜਲੀ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ, ਬਿਜਲੀ ਕੇਬਲ ਸਥਾਪਨਾ ਬਾਰੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ।

ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਭੇਜੇ ਗਏ ਪੱਤਰ ਮਿਤੀ 14.04.03 ਅਤੇ 21.04.03 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅੱਗ ਦੀ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਦੌਰਾਨ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਨੁਕਸਾਨੀ ਸਟਾਕ ਦੀ ਗਣਨਾ ਅਤੇ ਅੱਗ ਦੀ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸੰਭਵਿਤ ਕਾਰਨ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।"

ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਖੋਹੇ ਗਏ ਸ਼ਰਾਬ 'ਤੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਮੰਗ

(ਅਧੀਨ ਰੇਖਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ)

12. ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ, ਹੋਰ ਵਿੱਚ, ਐਕਸਾਈਜ਼ ਰੈਵੇਨਿਊ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਸੀ, ਐਕਸਾਈਜ਼ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਇਸ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਵਸੂਲ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ।

12.1. ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, 24.09.2003 ਨੂੰ, ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਰੋਸਾ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵੱਲੋਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਬਾਰੇ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਮੰਗਣ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਨੰਬਰ 463/ਸੀਏ/ਰੋਜ਼ਾ ਡਿਸਟਿਲਰੀ/ਸ਼ਾਹਜਹਾਂਪੁਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 01.10.2003 ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਅੱਗ ਦੀ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਕੋਈ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਕਿ 1969 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 711(1) ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ; ਅਤੇ ਕਿ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਮੈਨੂਅਲ ਦਾ ਨਿਯਮ 709 ਕੇਵਲ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

12.2. ਪਰੰਤੂ, ਐਕਸਾਈਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਵਸੂਲ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ 27.11.2003 ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਭੇਜਿਆ। ਉਕਤ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੇ, ਆਪਣੇ ਜਵਾਬੀ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 17.02.2004 ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ਟ ਹੋਏ ਆਈ.ਐਮ.ਐਫ.ਐਲ. ਦੇ ਸਟਾਕ 'ਤੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਨਿਯਮ 709 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਐਕਸਾਈਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੇ, ਇੰਟਰ ਅਲੀਆ, ਇਸ ਹੇਠਾਂ ਕਿਹਾ -

"ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਨੰਬਰ ਜੀ-43/9-ਸ਼ਰਾਬ/ਰੋਸਾ-ਅੱਗ ਘਟਨਾ ਮਿਤੀ 27ਵੀਂ ਨਵੰਬਰ, 2003 ਨੂੰ ਸ਼ਾਹਜਹਾਂਪੁਰ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਅੱਗ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ਟ ਹੋਏ ਆਈ.ਐਮ.ਐਫ.ਐਲ. ਦੇ ਸਟਾਕ 'ਤੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰੋ।

1. ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੁੱਛਾਂ ਕਿ ਮੈਕਡੌਵੇਲ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ, ਰੋਸਾ ਸ਼ਾਹਜਹਾਂਪੁਰ ਵਿੱਚ 10.04.2003 ਨੂੰ ਹੋਈ ਉਕਤ ਅੱਗ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ਟ ਹੋਏ ਆਈ.ਐਮ.ਐਫ.ਐਲ. ਦੇ ਸਟਾਕ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਨਿਯਮ 709 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਯੋਗ ਹੋ।

2. ਉਕਤ ਅੱਗ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ਟ ਹੋਏ ਆਈ.ਐਮ.ਐਫ.ਐਲ. ਦੇ ਸਟਾਕ 'ਤੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਤੁਹਾਡਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਠੀਕ ਹੈ। ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕੋ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਸੇ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰੋ।"

12.3. ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪੱਤਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦਿਆਂ, ਐਕਸਾਈਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ, 23.02.2004 ਨੂੰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ 1969 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 711(1) ਅਧੀਨ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਅਜਿਹੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 08.06.2004 ਨੂੰ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਤੈਅ ਕਰੇ ਕਿ ਕੀ ਅੱਗ ਕਾਰਨ ਨਸ਼ਟ ਹੋਏ ਆਈ.ਐਮ.ਐਫ.ਐਲ. 'ਤੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਸ਼ਰਾਬ ਵੇਚਣ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਹਦਾਇਤਾਂ ਸਿਰਫ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਨਿਯਮ 709 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ ਅਤੇ 1969 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 7(11) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ। ਐਕਸਾਈਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ, ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 12.05.2005 ਨੂੰ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਬਿੰਦੂਵਾਰ ਜਵਾਬ ਮੰਗਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਪੱਤਰ 16.05.2005 ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਬਣਾਈ ਰੱਖੀ ਕਿ ਅੱਗ ਦੀ ਘਟਨਾ ਮਨੁੱਖੀ ਕੰਟਰੋਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੋਈ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

12.4 ਹੋਰ ਵੀ, ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 05.06.2005 ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਅੱਗ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਸੀ, ਜੋ 03.09.2003 ਤੱਕ ਵੈਧ ਸੀ; ਕਿ ਉਚਿੱਤ ਅੱਗ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਕਰਣ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ; ਕਿ ਬਿਜਲੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵੀ 19.09.2002 ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਕਿ ਐਮ.ਸੀ.ਬੀਜ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ; ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਹਾਦਸਾ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਕਿ ਉਤਪਾਦ ਸ਼ੁਲਕ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬੀਮਾ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਮਜਬੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਜਵਾਬ ਨੂੰ ਉਤਪਾਦ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਮਿਤੀ 29.06.2005 ਨਾਲ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ, ਉਤਪਾਦ ਨੂੰ

ਅਗਾਊ ਭੇਜਿਆ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਮਿਤੀ 27.12.2005 ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕੰਪਨੀ ਉੱਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਦਰਾਂ ਉੱਤੇ ਉਤਪਾਦ ਸ਼ੁਲਕ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਰਾਜਸਵ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ।

13. ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਚਾਰ ਦਾ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਉਤਪਾਦ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 11.07.2006 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੁਕੌਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਮਾਪਤ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਤਪਾਦ ਰਾਜਸਵ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ 6,39,32,449.44 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਵਸੂਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਤਪਾਦ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਇੰਟਰ ਅਲੀਆ, ਨਿਰੀਖਣ ਰਿਪੋਰਟਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ; ਚੰਗੀ ਕੁਆਲਿਟੀ ਦੇ ਅੱਗ-ਰੋਧਕ ਬਿਜਲੀ ਉਪਕਰਣ ਮੁਹੱਈਆ ਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਲਾਪਰਵਾਹ ਰਿਹਾ; ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਬੀਮਾ ਕੀਤਾ ਪਰ ਉਤਪਾਦ ਸ਼ੁਲਕ ਦਾ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 11.07.2006, ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

“ਉਤਪਾਦ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਾ ਦਫ਼ਤਰ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਇਲਾਹਾਬਾਦ

ਨੰਬਰ 7244/9-ਸ਼ਰਾਬ/131/ਰੋਸਾ/ਅੱਗ ਘਟਨਾ ਇਲਾਹਾਬਾਦ

ਮਿਤੀ – 11.07.2006

ਆਦੇਸ਼

ਮੈਸਰਜ਼ ਮੈਕਡੌਲ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ, ਰੋਜ਼ਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸ਼ਾਹਜਾਂਪੁਰ ਇੱਕ ਪੀ.ਡੀ-2 ਲਾਇਸੰਸਸ਼ੁਦਾ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਨੂੰ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧੀਨ ਐੱਫ ਐੱਲ-3 ਅਤੇ ਐੱਫ ਐੱਲ 3A ਲਾਇਸੈਂਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਨਿਯਮ, 1969 ਦੀ ਬੈਤਲਿੰਗ ਅਤੇ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬ੍ਰਾਂਡ ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਂਡ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਬਣੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਦੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਹਾਰਬਰਟਸਨ ਲਿਮਿਟੇਡ 10.04.2003 ਨੂੰ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਸ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੇ ਐੱਫ ਐੱਲ-3 ਅਤੇ ਐੱਫ ਐੱਲ3A ਗੋਦਾਮ 'ਚ ਘਟਨਾ, 35,642 (35 ਹਜ਼ਾਰ ਛੇ ਸੌ ਬਤਾਲੀਸ) ਇੰਡੀਅਨ ਮੇਡ ਦੇ ਕੇਸ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਰਾਂਡਾਂ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਰਾਬ ਨਸ਼ਟ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਦੌਰਾਨ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਮੈਕਡੌਲ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਲਿ. ਨੇ ਰੱਖੀ ਭਾਰਤੀ ਮੇਡ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਬੀਮਾ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਸੀ ਸੀਲ ਕੀਤੇ ਗੋਦਾਮ ਵਿੱਚ। ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਕਲੇਮ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਲਈ. ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ ਨੋਟਿਸ ਨੰ. 463/ਸੀ.ਏ.ਏ/ਰੋਜ਼ਾ ਡਿਸਟਿਲਰੀ/ ਸ਼ਾਹਜਹਾਂਪੁਰ ਮਿਤੀ 24.09.2003 ਨੂੰ ਮੈਸ. ਮੈਕਡੌਲ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸ਼ਰਾਬ ਨੂੰ ਸਾੜਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀਲ ਕੀਤਾ ਗੋਦਾਮ। ਇਹ ਮੈਸਰਜ਼ ਮੈਕਡੋਵੇਲ ਦੁਆਰਾ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਨੇ ਮਿਤੀ 01.10.2003 ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ ਨੋਟਿਸ ਕਿ ਅੱਗ ਦੀ ਘਟਨਾ ਹੈ ਰੱਬ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਇਸ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਕੰਟਰੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। 10.04.2003 ਨੂੰ ਸ. ਉਪ ਆਬਕਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਮੌਕੇ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਦੌਰਾਨ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਬਰੇਲੀ, ਮੈਨੇਜਰ ਪਰਸੋਨਲ ਸ਼੍ਰੀ ਅਨੁਰਾਗ ਧਵਨ ਜੋ ਕਿ ਮੌਜੂਦ ਸਨ, ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੱਗ ਕਾਰਨ ਲੱਗੀ ਹੈ ਬਿਜਲੀ ਸਪਲਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਰਟ ਸਰਕਟ. ਸਟੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਮਿਸ਼ਾਨ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸ਼ਾਹਜਹਾਂਪੁਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ 11.04.2003 ਦੀ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਸ਼ਾਰਟ ਸਰਕਟ. ਮੈਸਰਜ਼ ਮੈਕਡੌਵੇਲ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਸੰਯੁਕਤ ਆਬਕਾਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ (ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ) ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਆਬਕਾਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਕਾਨੂੰਨ) ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਕੋਲ ਹੈ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਗੋਦਾਮ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਮੁਰੰਮਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਿੱਚ ਮੈਸਰਜ਼ ਮੈਕਡੌਲ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਅਤੇ ਸੀਲ ਕੀਤੇ ਗੋਦਾਮ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ ਪੁਰਾਣੀ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ. ਗੋਦਾਮ ਦੀ ਛੱਤ ਐਸਬੈਸਟਸ ਦੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੀ ਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਪੁਰਾਣੀ ਬਿਜਲੀ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਕਾਰਨ ਸ਼ਾਰਟ ਸਰਕਟ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਗੋਦਾਮ.

ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਸ਼ਾਹਜਹਾਂਪੁਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਨੰਬਰ689/ਓਐਸਡੀ/ਕੈਂਪ/2004 ਮਿਤੀ 01.04.2004 ਨੂੰ ਇਸ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ/ਹਦਾਇਤਾਂ ਲਈਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਐਕਸਾਈਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਨੰਬਰਜੀ-43/9-ਅਲਕੋਹਲ/ਰੋਜ਼ ਫਾਇਰ ਘਟਨਾ ਮਿਤੀ 17.11.2003 ਵਿੱਚ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ

ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੱਤਰ ਨੰਬਰ 3763 ਈ-2/1-3-03 ਮਿਤੀ 17.02.2004 ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਕਿਸਮ 'ਤੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਵਸੂਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਨਸ਼ਟ ਕੀਤੀਗਈ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਕਿਸਮ 'ਤੇ ਵੀ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਵਸੂਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆਹੈ ਕਿ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿੱਚ, ਕੇਸ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੈਸਰਜ਼ ਮੈਕਡੋਵੈਲ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ, ਰੋਜ਼ਾ ਸ਼ਾਹਜਹਾਂਪੁਰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਯੂਪੀ ਬੋਟਲਿੰਗ ਦੇ ਤਹਿਤ ਐੱਫ ਐੱਲ-3 ਅਤੇ ਐੱਫ ਐੱਲ 3A ਦਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਲਿਆ ਸੀ ਸ਼ਰਾਬ ਨਿਯਮ, 1969. ਦੇ ਨਿਯਮ 7 (11) (ਏ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਲਾਇਸੰਸਧਾਰਕ ਆਬਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ 1% ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ. ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ ਧਾਰਕ ਨੂੰ ਅਲਕੋਹਲ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਉਪਾਅ/ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤਣ ਲਈ ਗੋਦਾਮ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਪਰ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਸਹੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਗੋਦਾਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ। ਲਾਇਸੰਸਧਾਰੀ ਨੇ ਬੀਮਾ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ ਸ਼ਰਾਬ, ਬੋਤਲ, ਲੇਬਲ, ਆਦਿ ਦੀ ਕੀਮਤ ਪਰ ਆਬਕਾਰੀ ਦਾ ਬੀਮਾ ਸ਼ਰਾਬ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਡਿਊਟੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਲਾਇਸੈਂਸੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ

ਆਲਕੋਹਲ ਦੀ ਕੀਮਤ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਲਾਇਸੈਂਸੀ ਨੂੰ ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਹ ਬੀਮਾ ਤੋਂ ਮੁਆਫ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸ਼ਾਇਦ, ਲਾਇਸੈਂਸੀ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਉਪਕਰਣਾਂ ਬਾਰੇ ਲਾਪਰਵਾਹ ਸੀ। ਲਾਇਸੈਂਸੀ ਨੂੰ ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਂਦੇ ਸਮੇਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸਟਾਕ ਕੀਤੇ ਆਲਕੋਹਲ ਦੇ ਵਿਅਰਥ ਹੋਣ 'ਤੇ 1% ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਲਾਇਸੈਂਸੀ ਨੇ ਅੱਗ ਪ੍ਰੂਫ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਉਪਕਰਣਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਉੱਚ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਹੈ। ਆਲਕੋਹਲ ਦੇ ਸਟਾਕ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਲਾਇਸੈਂਸੀ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨੂੰ ਭਗਵਾਨ ਦੇ ਕੰਮ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਲਾਇਸੈਂਸੀ ਨੂੰ ਯੂ.ਪੀ. ਬੋਟਲਿੰਗ ਆਫ ਫਾਰਿਨ ਲਿਕਰ ਰੂਲਜ਼, 1969 ਅਧੀਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਕਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 7(11)(ਏ) ਅਧੀਨ 1% ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇ ਵਿਅਰਥ 'ਤੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਵਸੂਲਣ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ। ਲਾਇਸੈਂਸੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਹਰ ਸ਼ੰਕਰ ਅਤੇ ਅਨ੍ਹ ਬਨਾਮ ਡਿਪਟੀ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਅਤੇ ਟੈਕਸੇਸ਼ਨ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਅਨ੍. (1997) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 737 ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਲਾਇਸੈਂਸੀ ਨੇ 1969 ਦੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਇਸੈਂਸ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਹ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੋਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਲਾਇਸੈਂਸੀ ਨੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਬੋਟਲਿੰਗ ਆਫ ਫਾਰਿਨ ਲਿਕਰ ਰੂਲਜ਼ 1969 ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਇਸੈਂਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।

ਇਹ ਖੋਡੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (1975) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 576 ਵਿੱਚ ਬਿੰਦੂ (ਐਚ) 'ਤੇ ਉੱਲੇਖ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਰਾਜ ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਲਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਵੇਚਣ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਢੰਗ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਸ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਆਮਦਨ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਮਕਸਦ ਹੋਵੇ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਤਰੀਕਾ ਭੇਦਭਾਵਪੂਰਨ ਨਾ ਹੋਵੇ।"

ਇਹ ਯੂ.ਪੀ. ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਬੋਤਲਬੰਦੀ ਦੇ ਨਿਯਮ 7(11)(ਏ) ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ 1969 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਬਣਤਰ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਰਾਜ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ, ਕਸਟਡੀ, ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ, ਆਯਾਤ - ਨਿਰਯਾਤ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ। ਰਾਜ ਜਨਹਿਤ ਵਿੱਚ ਆਮਦਨ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ 'ਤੇ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਨਾ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਹੋ ਸਕੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਘਾਟਾ ਹੋਵੇ। ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਸਾਰ ਯੂ.ਪੀ. ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਬੋਤਲਬੰਦੀ ਦੇ ਨਿਯਮ 7(11)(ਏ) ਅਨੁਸਾਰ, 1969, ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਦਰ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਲ 2003-2004 ਲਈ ਵੱਖ ਵੱਖ ਬ੍ਰਾਂਡਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਾਬ 'ਤੇ ਮੈਸਰਜ਼ ਮੈਕਡਾਵੇਲ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ, ਰੋਸਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸ਼ਾਹਜਹਾਂਪੁਰ ਉੱਤੇ 6,39,32,449,444- (ਰੁਪਏ ਛੇ ਕਰੋੜ ਉਨੱਤੀਸ ਲੱਖ ਬੱਤੀ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਚਾਰ ਸੌ ਉਨੱਤਾਲੀ ਅਤੇ ਚੌਵਾਲੀ ਪੈਸੇ ਹੀ) ਦਾ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਗਜੇਂਦਰ ਪਾਲ
ਐਕਸਾਈਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ
ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼।"

13.1 ਐਕਸਾਈਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਸ਼ਾਹਜਹਾਂਪੁਰ ਨੇ ਰਿਕਵਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਪਰੋਕਤ ਰਾਸ਼ੀ ਦੇ 6,39,32,449,444 ਰੁਪਏ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ।

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼

14. ਐਕਸਾਈਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਮੰਗ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਅਪਨਾਈ ਗਈ ਰਿਕਵਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਐਟ ਅੱਲਾਹਾਬਾਦ, ਲਖਨਊ ਬੈਂਚ, ਲਖਨਊ ਅੱਗੇ, ਮਿਸਕ. ਬੈਂਚ ਨੰ. 4493 ਦੇ 2006 ਵਿੱਚ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਅਰਦਾਸਾਂ ਨਾਲ: -

"i. ਇੱਕ ਰਿਟ ਆਦੇਸ਼, ਜਾਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸਰਟੀਓਰਾਰੀ ਜਾਰੀ ਕਰੋ, ਜੋ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 11 ਜੁਲਾਈ, 2006 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਯੂ.ਪੀ. ਦੇ ਚੁਣੌਤੀਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ 17 ਜੁਲਾਈ, 2006 ਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਸ਼ਾਹਜਹਾਂਪੁਰ, ਯੂ.ਪੀ. ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 6,39,32,449,444 ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।"

ii. ਇੱਕ ਰਿਟ ਆਦੇਸ਼, ਜਾਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਮੈਂਡੇਮਸ ਜਾਰੀ ਕਰੋ, ਜੋ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਤੋਂ ਕਥਿਤ ਮੰਗ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਸ਼ੀ ਵਸੂਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਭਾਰਤੀ ਬਣਾਈ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ 10 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2003 ਨੂੰ ਸ਼ਾਹਜਹਾਂਪੁਰ ਵਿੱਚ ਅੱਗ ਦੁਰਘਟਨਾ ਕਾਰਨ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

iii. ਮੈਂਡੇਮਸ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ/ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਯੂਪੀ ਬੋਤਲਿੰਗ ਆਫ ਇੰਡੀਅਨ ਮੇਡ ਫਾਰਿਨ ਲਿਕਰ ਰੂਲਜ਼, 1969 ਦੇ ਰੂਲ 7 (11) ਨੂੰ ਨਿਰਰਥਕ ਅਤੇ ਯੂਪੀ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਵਜੋਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ।

iv. ਮੈਂਡੇਮਸ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ/ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਉਸ ਇੰਪਗਨਡ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਯੂਪੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ (ਐਕਸਾਈਜ਼), ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪੱਤਰ ਦੀ ਮਿਤੀ 17.02.2004 ਨਾਲ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸੰਪ੍ਰੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

14.1. ਉਕਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 25.07.2006 ਨੂੰ ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨਾਲ 3 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਰਿਕਵਰੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ। ਜਵਾਬੀ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਇਸ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ 25.07.2006 ਨੂੰ ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ.(ਸੀ) ਨੰਬਰ 12902 ਦੇ 2006 ਰਾਹੀਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਖਾਸ ਛੁੱਟੀ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ 14.08.2006 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਵਾਬੀ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਉਕਤ ਰਕਮ ਦੇ 3 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ 21.08.2006 ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਸ਼ਾਹਜਹਾਂਪੁਰ ਨਾਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੇ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ 08.09.2006 ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੁਣਿਆ ਅਤੇ 10.04.2017 ਦੀ ਮਿਤੀ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਇੰਪਗਨਡ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

10.04.2017 ਅਤੇ 06.11.2019 ਦੀਆਂ ਇੰਪਗਨਡ ਆਰਡਰਾਂ: ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪਰਿਣਾਮਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ

15. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ, ਆਪਣੇ ਇੰਪਗਨਡ ਆਰਡਰ ਦੀ ਮਿਤੀ 10.04.2017 ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲਾਂ ਉਕਤ ਪਿਛੋਕੜ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ 1969 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਮੈਨੂਅਲ ਦਾ ਵੀ, ਪਹਿਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ

ਇਹ ਤੱਥ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ 1969 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਰੂਲ 7(11) ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਜਦੋਂ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਬਹਿਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਰਿਕਵਰੀ ਦੇ ਇੰਪਗਨਡ ਆਰਡਰਾਂ 'ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਤਦ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਰਾਜਸਵ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਹੋਈ ਹੋਵੇ ਪਰ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਯੂਪੀ ਦੇ

ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ; ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਹ ਰੱਬ ਦੀ ਮਰਜੀ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਕੰਪਨੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਲਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ 1969 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 7(11)(a), ਜੋ ਕਿ ਆਈ ਐੱਮ ਐੱਫ ਐੱਲ ਦੀ ਬੋਤਲਬੰਦੀ ਅਤੇ ਸਟੋਰੇਜ ਦੇ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਆਮ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਆਪਾਤਕਾਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬੋਤਲਬੰਦੀ ਅਤੇ ਸਟੋਰੇਜ ਦੇ ਹੈਂਡਲਿੰਗ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਆਪਾਤਕਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਅੱਗ ਕਾਰਨ ਸਪਿਰਿਟ ਦਾ ਪੂਰਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਵੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਮੈਨੂਅਲ ਦਾ ਨਿਯਮ 709 ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਹੋਰ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ :-

"26. ਨਿਯਮਾਂ, 1969 ਦਾ ਨਿਯਮ 7(11)(a) ਆਈ ਐੱਮ ਐੱਫ ਐੱਲ ਦੀ ਬੋਤਲਬੰਦੀ ਅਤੇ ਸਟੋਰੇਜ ਦੇ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਆਮ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਆਪਾਤਕਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਆਈ ਐੱਮ ਐੱਫ ਐੱਲ ਦੀ ਬੋਤਲਬੰਦੀ ਅਤੇ ਸਟੋਰੇਜ ਦੇ ਹੈਂਡਲਿੰਗ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਆਪਾਤਕਾਲ ਹੋਵੇ ਪਰ ਅੱਗ ਕਾਰਨ ਸਪਿਰਿਟ ਦਾ ਪੂਰਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ।"

27. ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਯੂ.ਪੀ. ਐਕਸਾਈਜ਼ ਮੈਨੂਅਲ ਦਾ ਨਿਯਮ, 709 ਹੈ ਜੋ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਕਤ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਪੂਰਵ ਸ਼ਰਤ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਕਿ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਦੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ "ਲਾਪਰਵਾਹੀ" ਦਾ ਤੱਥ। ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਾਂ, 1969 ਦਾ ਨਿਯਮ 7(11)(a) ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਇਹ ਯੂ.ਪੀ. ਐਕਸਾਈਜ਼ ਮੈਨੂਅਲ ਦਾ ਨਿਯਮ 709 ਹੈ ਜੋ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।"

16. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਆਰਡਰ ਮਿਤੀ 11.07.2006 ਅਤੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੱਢੇ ਗਏ ਅਨੁਮਾਨ ਭੌਤਿਕ ਬੁਨਿਆਦ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਘਟਨਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਰੱਬ ਦਾ ਕੰਮ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਵਿੱਚ ਵਿੱਤੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਲਈ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੀ ਪੂਰਵ ਸ਼ਰਤ ਹੈ ਸਵਾਲ, ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੈਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਕੁਝ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਆਧਾਰ; ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਦਿਖਾਓ ਕਿ ਨੁਕਸਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕੰਪਨੀ ਦੀ, ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਮੰਗ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸਥਿਰ. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਮੰਗ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਅਤੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨਾਲ ਸਵਾਲ: -

"29. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ, ਈ.ਸੀ.ਯੂ.ਪੀ 11.7.2006 ਦੇ ਇਮਪਗਡ ਆਰਡਰ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੰਯੁਕਤ ਨਿਰੀਖਣ ਰਿਪੋਰਟ, ਸੰਭਵ ਕਾਰਨ ਹੈ ਬਿਜਲੀ ਸਪਲਾਈ ਤੋਂ "ਸ਼ਾਰਟ ਸਰਕਟ" ਵਜੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਹੋਣ ਨੇ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ (i) ਗੋਦਾਮ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੁਰੰਮਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ; (ii) ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕਾਲ ਦੀ ਹੈ, ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਅਤੇ ਵੇਅਰਹਾਊਸ ਦੋਵੇਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ; (iii) ਗੋਦਾਮ ਦੀ ਛੱਤ ਐਬਸਟੋਸ ਸ਼ੀਟਾਂ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਾਰਟ ਸਰਕਟ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਗੋਦਾਮ ਵਿੱਚ ਬਿਜਲੀ ਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਕਾਰਨ (iv) ਆਬਕਾਰੀ ਦਾ ਬੀਮਾ ਡਿਊਟੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਆਤਮਾ ਦਾ ਬੀਮਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; (v) ਲਾਇਸੰਸਧਾਰੀ ਸੀ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਉਪਕਰਨਾਂ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਇਦ ਲਾਪਰਵਾਹੀ; (vi) ਲਾਇਸੰਸਧਾਰਕ ਨੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰੀਕਲ ਉਪਕਰਨਾਂ ਦਾ ਬੀਮਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ; (vii) ਅੱਗ ਦਾ ਸਬੂਤ ਬਿਜਲਈ ਉਪਕਰਨ ਚੰਗੀ ਕੁਆਲਿਟੀ ਦੇ ਨਹੀਂ

ਸਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਘਟਨਾ. ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਰੱਬ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿੱਥੋਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖੇ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਤੋਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੀ ਕਿ ਫਾਇਰ ਉਪਕਰਨ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਸਨ ਗੁਣਵੱਤਾ ਅਤੇ ਘਟਨਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੀ ਹੈ ਜਾਂ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਸੀ ਬਿਜਲਈ ਉਪਕਰਨਾਂ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ, ਜਿੱਥੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਮਾਨ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਈ.ਸੀ.ਯੂ.ਪੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਮਾਨ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ ਈ.ਸੀ.ਯੂ.ਪੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਭੌਤਿਕ ਬੁਨਿਆਦ ਦੇ।

30. ਇਸ ਦੇ ਵਿਪਰੀਤ, ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਈਟ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ, ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਕੋਈ ਸਪਸ਼ਟ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਰੱਬ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ। ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਵਿੱਤੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸ਼ਰਤ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਭਾਵ, "ਲਾਪਰਵਾਹੀ" ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਮੰਨਣੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਜਦ ਤੱਕ ਅਜਿਹੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਿਸੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਇਮਾਰਤ ਪੁਰਾਣੀ ਸੀ ਜਾਂ ਤਾਰਾਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਸਨ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਜਾਂ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪੈਣ ਦੇ ਖਤਰੇ ਵਜੋਂ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਬਿਜਲੀ ਵਿਭਾਗ ਜਾਂ ਅੱਗ ਵਿਭਾਗ ਜਾਂ ਯਹਾਂ ਤੱਕ ਕਿ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵੀ, ਜੋ ਬੰਧਕ ਸ਼ਰਾਬ ਭੰਡਾਰ, ਸਟੋਰੇਜ ਅਤੇ ਗੋਦਾਮ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਸਨ।

31. ਹੋਰ, ਸ਼ਰਾਬ ਭੰਡਾਰ 'ਤੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਇਹ ਵੀ ਕਲਪਨਾਏਂ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਗਈ। ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਕੋਈ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਬਿਨਾਂ, ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਲਿਖਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੰਗ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹੈ।

32. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੋਸ਼ਾਂਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 11.7.2006 ਅਤੇ 17.7.2006 ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਖਰਚਾ ਨਹੀਂ।"

(ਅਧੀਨ ਰੇਖਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ)

17. ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਵਾਬੀ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ 3 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਦੀ ਵਾਪਸੀ/ਸਮਾਯੋਜਨ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਮੰਗੇ। ਉਕਤ ਅਰਜ਼ੀ, ਜੋ ਕਿ ਸੀ.ਐਮ. ਨੰਬਰ

09936 ਦੇ 2019 ਹੈ, ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 06.11.2019 ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਈ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੈਸਾ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਵਿਰੋਧੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ

18. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੋ ਗੁਣਾ ਦਲੀਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ: ਇੱਕ, ਕਿ ਇਹ ਸਾਫ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬੀ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਅੱਗ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਰੱਬ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ; ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਕਿ ਯੂ.ਪੀ. ਐਕਸਾਈਜ਼ ਐਕਟ, 1910' ਦੀਆਂ ਲਾਗੂ ਧਾਰਾਵਾਂ, ਐਕਸਾਈਜ਼ ਮੈਨੂਅਲ ਅਤੇ 1969 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਖੋਹੀ ਗਈ ਸ਼ਰਾਬ 'ਤੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਮੰਗ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਠਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕੇਸ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ਟ ਹੋਈ ਆਈ.ਐਮ.ਐਫ.ਐਲ. ਦੀ ਲਾਗਤ ਵੱਲ ਜਵਾਬੀ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬੀਮਾ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਅਸਰ।

19. ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਰੱਬ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਇੱਕ ਅਟਲ, ਅਪ੍ਰਤਿਯਾਸ਼ਿਤ ਅਤੇ ਬੇਹੱਦ

ਗੰਭੀਰ ਘਟਨਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਨੁੱਖੀ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭੂਚਾਲ, ਬਿਜਲੀ, ਹੜ੍ਹ ਆਦਿ; ਇਹ ਇੱਕ ਕੁਦਰਤੀ ਖਤਰਾ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ, ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਭੱਠੀ ਵਿੱਚ ਅੱਗ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਰੱਬ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਸ ਲਈ ਕੁਝ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭੂਚਾਲ ਜਾਂ ਬਿਜਲੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਕੁਦਰਤੀ ਤਾਕਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸਨ; ਅਤੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਕੁਦਰਤੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਪਰ ਸਿਰਫ ਕਿਸੇ ਮਨੁੱਖੀ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਹੀ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੁਦਰਤੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਘਟਨਾ ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬੀ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਇੱਕ ਰੱਬ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਵਿਭਾਗੀ ਨਿਯੰਤਰਕ, ਕੇ.ਐਸ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ. ਬਨਾਮ ਮਹਾਦੇਵ ਸ਼ੈੱਟੀ ਅਤੇ ਓਰਸ.: (2003) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 197, ਵੋਹਰਾ ਸਾਹਬ ਅਤੇ ਰਾਖਾਭਾਈ & ਓਰਸ. ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਗੁਜਰਾਤ ਅਤੇ ਓਰਸ.: (2016) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1 ਅਤੇ ਪਟੇਲ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਬਿਰਲਾ ਯਾਮਾਹਾ ਲਿਮਿਟੇਡ: (2000) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 91.

19.1. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅੱਗ ਦੀ ਘਟਨਾ, ਜੋ ਕਿ ਗੋਦਾਮ ਵਿੱਚ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਅਤਿ ਜਲਦ ਸੜਨਯੋਗ ਆਈ.ਐਮ.ਐਫ.ਐਲ. ਦੇ ਕਾਰਨ ਸ਼ਾਰਟ-ਸਰਕਿਟ ਤੋਂ ਹੋਈ ਸੀ, ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਟਾਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜੇਕਰ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਰਾਬ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਖਾਨੇ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਲਕੋਹਲਿਕ ਵਾਸ਼ਪ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਲਈ ਹਰ ਵੇਲੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਸਾਰੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਐਹਤਿਆਤ ਬਰਤਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਨਿਰੀਖਣ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ, ਬਿਜਲੀ ਦੀਆਂ ਸਥਾਪਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਤਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਖਾਮੀਆਂ ਅਤੇ ਘਾਟਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਸ਼ਾਰਟ-ਸਰਕਿਟ ਕਾਰਨ ਅੱਗ ਦੀ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ, ਤਾਂ ਕੰਪਨੀ ਸਿਰਫ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਰੋਕਥਾਮ ਉਪਾਅ ਅਪਣਾਏ ਸਨ ਜਾਂ ਅੱਗ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਲਿਆ ਸੀ।

. 20.5% ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਖੋਹੀ ਗਈ ਆਈ.ਐਮ.ਐਫ.ਐਲ. 'ਤੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਮੰਗਣ ਅਤੇ ਵਸੂਲਣ ਦੇ ਹੱਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਾਰੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਮੰਗ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

. . 21. ਸੱਤਵੀਂ ਦੀ ਸੂਚੀ II ਦੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ 8 ਅਤੇ 51 ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਇਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਗੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਹੀ ਆਬਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਾਊਂਟਰਵੇਲਿੰਗ ਡਿਊਟੀਆਂ ਦੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੈ; ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਮਾਮਲਾ 1910 ਦੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਆਬਕਾਰੀ ਮੈਨੂਅਲ ਅਤੇ 1969 ਦੇ ਨਿਯਮ। ਸੈਕਸ਼ਨ 17 ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ, ਐਕਟ 1910 ਦੇ 18, 19, 28, 29 ਅਤੇ 30 ਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਨਸ਼ੀਲਾ ਪਦਾਰਥ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਬੋਤਲ ਬੰਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਵਿਕਰੀ ਉਸ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਲਾਇਸੰਸ ਦਾ (ਸੈਕਸ਼ਨ 17); ਅਤੇ, ਸੈਕਸ਼ਨ 18 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਆਬਕਾਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵੇਅਰਹਾਊਸ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਤਮਾ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਧਾਰਾ 17 ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਧਾਰਾ 19 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੋਈ ਵੀ ਨਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਡਿਸਟਿਲਰੀ, ਬਰੂਅਰੀ, ਵੇਅਰਹਾਊਸ ਜਾਂ ਥਾਂ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਸਟੋਰੇਜ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਇੱਕ ਬਾਂਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਇਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ. ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਰਤ ਦੀ ਪੂਰਵ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣਾ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਅਸਲ ਭੁਗਤਾਨ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਬਾਂਡ ਦਾ ਅਮਲ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਦੁਆਰਾ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਬਾਂਡ ਆਈ.ਐੱਮ.ਐੱਫ.ਐੱਲ. ਦੀ ਬੋਤਲਿੰਗ ਲਈ

ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਅਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਲਾਇਸੰਸਧਾਰਕ ਕੋਲ ਹੈ 1910 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸਾਰੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ੁੰਮੇਵਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ।

21.1 ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਭੱਠੀ ਪੀ.ਡੀ-2 ਲਾਇਸੈਂਸ ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, 1910 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਮੰਗੀ ਗਈ ਡਿਊਟੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਰਹੀ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਕੰਮ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ਰਾਬ ਨੂੰ ਪੀ.ਡੀ-2 ਲਾਇਸੈਂਸ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬੋਤਲਬੰਦੀ ਹਾਲ ਅਤੇ ਗੋਦਾਮ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਫਿਰ, ਭੇਜਣਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬੰਧ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਹੋਰ ਵੀ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ 1969 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 7(11) (ਅ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੰਪਨੀ 1 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬਰਬਾਦੀ 'ਤੇ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਐਕਸਾਈਜ਼ ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਨਿਯਮ 813 ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਸਪਿਰਿਟਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਭੱਠੀ ਵਿੱਚ ਸਟੋਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਮੁਫਤ ਬਰਬਾਦੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਬੋਤਲਬੰਦ ਸਪਿਰਿਟਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੋਟ ਨਾਲ; ਅਤੇ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਸਪਿਰਿਟ ਨੂੰ ਬੋਤਲਬੰਦ ਅਤੇ ਸਟੋਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਲਾਇਸੈਂਸੀ ਬੋਤਲਬੰਦ ਸਪਿਰਿਟ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, 1969 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 7(11)(ਅ) ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਨਿਯਮ 709 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ। ਹਰ ਸ਼ੰਕਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਡਿਪਟੀ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਅਤੇ ਟੈਕਸੇਸ਼ਨ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (1975) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 737 ਦੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਲਾਇਸੈਂਸੀ ਨੇ 1969 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਇਸੈਂਸ ਲਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੋਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।

22. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਈ ਐੱਮ ਐੱਫ ਐੱਲ ਕਦੋਂ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਲਈ ਯੋਗ ਬਣਿਆ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ 1910 ਦੇ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸ ਅਧੀਨ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ, ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਸਪਿਰਿਟ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਭੱਠੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੇ ਬਿੰਦੂ ਤੋਂ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਿਲਾਉਣ, ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਬੋਤਲਬੰਦੀ ਦੇ ਬਿੰਦੂਆਂ 'ਤੇ; ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੋਤਲਬੰਦ ਸਪਿਰਿਟ 'ਤੇ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੰਪਨੀ ਆਪਣੇ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਮਾਲ ਨੂੰ ਗੋਦਾਮ ਵਿੱਚ ਨਾਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ, ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਪਲ ਸਪਿਰਿਟ ਨੂੰ ਬੋਤਲ ਵਿੱਚ ਸਟੋਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਬੋਤਲ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਗੋਦਾਮ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਾ ਕੱਢੀ ਗਈ ਹੋਵੇ।

22.1. 1910 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 28 ਅਤੇ 29 ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ, ਜੋ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਰਾਜ ਨੂੰ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਲਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਡਿਊਟੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਵਸੂਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਇਸ ਦੀ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ, ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੇ ਖਾਸ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਕੀਮਤ ਹੈ, ਨੂੰ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਰਾਬ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਬੋਤਲਬੰਦ ਸ਼ਰਾਬ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਾਂ ਕੇਵਲ ਗੋਦਾਮ ਤੋਂ ਸ਼ਰਾਬ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਹੀ ਮਾਤਰਾ ਅਨੁਸਾਰ ਤੇ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਐਮ/ਐਸ ਮੋਦੀ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਇਤਿਆਦੀ: (1995) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 753, ਵੱਖ ਵੱਖ ਪੜਾਅਾਂ ਅਤੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਫੀਚਰਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਜ ਅਤੇ ਓਰਸ ਬਨਾਮ ਐਮ/ਐਸ ਮੋਹਨ ਮੀਕਿਨ ਬ੍ਰਿਊਅਰੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਅਨੁਸਾਰੀ: (2011) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 588 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

23. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਖੜ੍ਹ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਜਿਥੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਟਾਫ ਦੀ ਨਿਯਮਿਤ ਤਾਇਨਾਤੀ ਹੈ; ਪੂਰਾ ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਹੇਠ ਹੈ; ਬੰਧਕ ਗੋਦਾਮ ਹਮੇਸ਼ਾ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਤਾਲੇ ਹੇਠ ਹੈ; ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਕੇਵਲ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਤਾਲਾ ਖੋਲ੍ਹਣ 'ਤੇ ਹੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਤਾਇਨਾਤੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਰਾਜਸਵ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਲਈ, ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਦਸੇ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਲਈ ਇਮਾਰਤ ਅਤੇ ਸਥਾਪਨਾਵਾਂ ਦੀ ਉਚਿਤ ਦੇਖਭਾਲ ਨੂੰ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਵਿਭਾਗ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸ਼ਿਫਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ; ਅਤੇ

ਅਜਿਹੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਾਇਸੈਂਸੀ ਦੀ ਇਕੱਲੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਅੱਗ ਦੀ ਘਟਨਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਸਥਾਪਨਾਵਾਂ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਉਪਕਰਣਾਂ ਦੀ ਉਚਿਤ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਵ ਦੀ ਕਮੀ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਕੰਪਨੀ ਅਕੇਲੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

24. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੇ ਬੀਮਾ ਕਵਰੇਜ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਜਵਾਬੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮਿਲਿਆ, ਤਾਂ ਇਹ ਘਟਨਾ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਵਰਗੀ ਸੀ; ਅਤੇ ਇੱਕਤਾ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਖੇਡ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਤੇ, ਰਾਜ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਭੱਠੀ ਨੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਕੀਮਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਰਾਜ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਨਾ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੇ ਬੀਮਾ ਕਵਰੇਜ ਲੈਂਦੇ ਸਮੇਂ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦਾ ਬੀਮਾ ਕਵਰੇਜ ਨਾ ਲੈਣਾ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬੀ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਵੀ, ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਕੀਮਤ ਤੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਸਟਮ, ਐਕਸਾਈਜ਼ ਅਤੇ ਸਰਵਿਸ ਟੈਕਸ ਅਪੀਲੇਟ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਉੱਤਰੀ ਬੈਂਚ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ* ਵੱਲੋਂ ਧਰਮਪਾਲ ਸਤਿਆਪਾਲ ਬਨਾਮ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਆਫ ਸੈਂਟਰਲ ਐਕਸਾਈਜ਼, ਨੋਇਡਾ: [2004] 167 ਈ.ਐਲ.ਟੀ 291 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਬਾਰਿਸ਼ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਮਾਲ (ਪਾਨ ਮਸਾਲਾ) ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਛੋਟ ਨੂੰ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਰਕਮ ਮਿਲੀ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਡਿਊਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ।

25. ਉਲਟਾ, ਜਵਾਬੀ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਗ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਵਾਬੀ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਕੋਈ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ਟ ਹੋਈ ਸ਼ਰਾਬ ਤੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਉਸ ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 265 ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ, ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਟੈਕਸ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਅਤੇ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕ੍ਰਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 1910 ਦੇ ਐਕਟ, ਐਕਸਾਈਜ਼ ਮੈਨੂਅਲ ਅਤੇ 1969 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ, ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਸਿਰਫ ਭੱਠੀ ਤੋਂ ਆਈ.ਐਮ.ਐਫ.ਐਲ. ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਬਿੰਦੂ ਤੇ ਹੀ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਗੋਦਾਮ ਵਿੱਚ ਅੱਗ ਕਾਰਨ ਨਸ਼ਟ ਹੋਏ ਆਈ.ਐਮ.ਐਫ.ਐਲ. ਦੇ ਸਟਾਕ ਤੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਮੰਗ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ਟ ਹੋਏ ਆਈ.ਐਮ.ਐਫ.ਐਲ. ਦੇ ਸਟਾਕ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਕੋਈ ਵਿਕਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਦਾ ਮੌਕਾ ਬਣਦਾ ਹੋਵੇ।

26. ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਦਾਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਆਈ.ਐਮ.ਐਫ.ਐਲ. ਦੇ ਸਟਾਕ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖ-ਰਖਾਵ/ਸਟੋਰੇਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਉਪਾਅ ਅਪਣਾਏ ਸਨ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਬਮਿਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਗ ਬੁਝਾਉਣ ਵਾਲੇ ਉਪਕਰਣ ਸ਼ਰਾਬ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੋਈ ਐਤਰਾਜ਼ ਨਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਮਿਤੀ 01.03.2003 ਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਕਾਰਖਾਨੇ ਦੇ ਪ੍ਰਾਂਗਣ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਅੱਗ ਖਿਲਾਫ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਕਾਰਖਾਨੇ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਉਪਾਅਾਂ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ; ਕਿ ਸਹਾਇਕ ਇਲੈਕਟ੍ਰੀਕਲ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨੇ ਮੁਆਇਨਾ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਅਤੇ ਇਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਕਿ ਇਲੈਕਟ੍ਰੀਕਲ ਵਾਇਰਿੰਗ ਉਪਕਰਣ ਆਦਿ ਭਾਰਤੀ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਸਿਟੀ ਐਕਟ, 1966 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਨ, ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਮਿਤੀ 19.09.2002 ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ; ਕਿ ਸ਼ਰਾਬ ਕਾਰਖਾਨੇ ਨੇ 06.10.1994 ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜੋ ਸਾਲਾਨਾ ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਯੋਗ ਸੀ ਅਤੇ ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੇ ਵੈਧ ਸੀ; ਕਿ ਸਹਾਇਕ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ 02.08.2003 ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਲੱਭਿਆ ਜਾ ਸਕਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਰਾਬ ਕਾਰਖਾਨੇ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦਿਖਾਈ ਜਾਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਅੱਗ ਲਗਾਈ; ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਲੱਭਿਆ ਜਾ ਸਕਿਆ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਕੋਈ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਸਰਾਸਰ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਕਿ ਅੱਗ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਲੱਭਿਆ ਜਾ ਸਕਿਆ; ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਸਹਾਜਹਾਨਪੁਰ, ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਮਿਤੀ 21.10.2003 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਕੱਤਰ(ਐਕਸਾਈਜ਼) ਨੂੰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ

ਕਿ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਅਣਜਾਣ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਕਾਰਖਾਨੇ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਕਾਂ ਨਾਲ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਇਹ ਸਬਮਿਟ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਆਈ.ਐਮ.ਐਫ.ਐਲ. ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਅੱਗ ਦੀ ਘਟਨਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਕੋਈ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਇਹ ਤੱਥ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਰਾਬ ਕਾਰਖਾਨੇ ਦਾ ਪੂਰਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਰਾਜ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਕੋਈ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਤਬਾਹ ਹੋਈ ਸ਼ਰਾਬ 'ਤੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਉਸ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ।

27. ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੋਈ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਜਵਾਬਦੇਹ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਅਤੇ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਮੰਗ. ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਵਕੀਲ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 265 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ 1910 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਬਕਾਰੀ ਵੀ ਮੈਨੂਅਲ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਆਬਕਾਰੀ ਮੈਨੂਅਲ ਦਾ ਨਿਯਮ 708 ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਤਬਾਹੀ, ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਿੱਚ ਸਟੋਰ ਕੀਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਪਿਰਿਟ ਨੂੰ ਅੱਗ ਜਾਂ ਚੋਰੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਗੇਜਿੰਗ ਦੁਆਰਾ ਨੁਕਸਾਨ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਕਿ ਸਾਰੀ ਡਿਸਟਿਲਰੀ (ਗੋਦਾਮ ਸਮੇਤ) ਆਬਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਤਾਲੇ ਅਤੇ ਚਾਬੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਆਬਕਾਰੀ ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਨਿਯਮ 709 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਚੰਗਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਜਿਹਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਾਲੀਏ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਿੱਖੀ ਸਲਾਹ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਨਿਯਮ 709 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਿੱਚ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਆਤਮਾ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਿਰਾਸਤ, ਇਸ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ, ਦੁਰਘਟਨਾ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਰੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਮਨੁੱਖੀ ਏਜੰਸੀ ਦਾ ਨਿਯੰਤਰਣ.

27.1. ਫਿਰ ਵੀ ਅੱਗੇ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਉਹ ਸਾਰੀ ਬੋਤਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤਹਿਤ ਬੋਤਲਬੰਦ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਸਟੋਰੇਜ ਸਮੇਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਆਬਕਾਰੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਅਤੇ ਸਟਾਕ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਤਾਲੇ ਅਤੇ ਚਾਬੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵੱਖਰੇ ਕਮਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ. 1969 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇਸਦੇ ਨਿਯਮ 7, ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਸਟਾਕ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਦੇ ਰਾਜ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਰਯਾਤ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸੰਯੁਕਤ ਲਾਕ ਅਤੇ ਕੁੰਜੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਯੂਪੀ ਜਾਂ ਯੂਪੀ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਦਰ ਥੋਕ ਵਿਕਰੇਤਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ; ਅਤੇ ਇਹ ਹੈ ਸਿਰਫ਼ ਬੋਤਲਾਂ ਵਾਲੇ ਕਮਰੇ/ਗੋਦਾਮਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ਰਾਬ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭ ਨਾਲ ਮਾਪਣਾ ਅਤੇ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ, ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨ ਤੱਕ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਵਕੀਲ ਸ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 28 ਅਤੇ 29 ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਐਕਟ 1910 ਅਤੇ ਮੁੜ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਹੈ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਬਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਮਾਤਰਾ, ਗਣਨਾ ਅਤੇ ਉਗਰਾਹੀ ਲਈ ਬਿੰਦੂ ਇਸਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਮਿਤੀ 30.03.1962 ਜੋ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦਰ ਡਿਊਟੀ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬਿੰਦੂ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਮਿਤੀ. ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਆਈ.ਐੱਮ.ਐੱਫ.ਐੱਲ ਇਸ ਦੇ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਗੋਦਾਮ ਤੋਂ, ਕੋਈ ਆਬਕਾਰੀ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਆਈ ਐੱਮ ਐੱਫ ਐੱਲ ਦੇ ਨਸ਼ਟ ਕੀਤੇ ਸਟਾਕ 'ਤੇ ਡਿਊਟੀ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਲਾਹਕਾਰ ਅੱਗੇ ਹੈ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਆਬਕਾਰੀ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਲਾਂਕਿ ਪ੍ਰਮਾਇੰਟ 'ਤੇ ਡਿਊਟੀ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਪਰ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਦਾ ਬਿੰਦੂ ਸਿਰਫ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਹੈ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਬਾਅਦ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਨਿਯਮ 1969 ਦਾ ਨਿਯਮ 7(11) 1% ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਬਰਬਾਦੀ ਦੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਬਰਬਾਦੀ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਦਰ ਚਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ 1%; ਅਤੇ ਅੱਗ ਜਾਂ ਚੋਰੀ ਆਦਿ ਕਾਰਨ ਵਿਨਾਸ਼ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਮਾਲੀਏ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਤਾਂ ਹੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਸਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਕਿ ਗੋਦਾਮ ਤੋਂ ਸ਼ਰਾਬ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਡਿਸਟਿਲਰ ਦੀ ਕਿਸੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ

ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 265 ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸੋਮੀਆ ਆਰਗੈਨਿਕ (ਭਾਰਤ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪੀ. ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ. v. ਯੂ.ਪੀ. ਅਤੇ ਅੰਕ: (2001) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 519 ਤੋਂ ਦਰਜ ਕਰੋ ਕਿ ਟੈਕਸ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਅਤੇ ਉਗਰਾਹੀ ਦੋਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਅਨੁਸਾਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ ਆਬਕਾਰੀ ਮੈਨੂਅਲ ਦਾ ਨਿਯਮ 709 ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕੋਈ ਡਿਊਟੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ 'ਤੇ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। 28. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੀਮੇ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਆਈ ਐੱਮ ਐੱਫ ਐੱਲ ਦਾ ਮੁੱਲ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਐਕਟ, 1930 ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਯੂ.ਪੀ. ਵਪਾਰ ਟੈਕਸ ਐਕਟ, 1948, ਅਤੇ ਆਈ ਐੱਮ ਐੱਫ ਐੱਲ ਦੇ ਸਟਾਕ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅੱਗ ਕਾਰਨ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਿਆ, ਨਾ ਤਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕੋਈ ਤਬਾਦਲਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇੱਕ ਵਿਕਰੀ ਸੀ; ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਦਾਅਵਾ ਅੱਗ ਨਾਲ ਮਾਲ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਲਈ ਬੀਮਾ ਕਵਰ ਨਾ ਲੈਣਾ ਇੱਕ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸਥਿਰ ਤੱਥ ਕਿਉਂਕਿ ਆਬਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਪੈਦਾ ਹੋਣੀ ਸੀ ਸਿਰਫ ਉਦੋਂ ਜਦੋਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਹੀਂ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿਚ ਸ. ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਖੁਦ ਬੀਮਾ ਕਲੇਮ ਨੂੰ ਕਲੀਅਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਅਤੇ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਦੀ ਕੋਈ ਅਣਗਹਿਲੀ ਸੀ ਬੀਮੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ. ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਕਮਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਆਬਕਾਰੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਡਿਊਟੀ ਜਦੋਂ ਆਖਰੀ ਖਪਤਕਾਰ ਤੋਂ ਵਸੂਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ, ਜਦੋਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਪਤਕਾਰ ਤੋਂ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ, ਉਸੇ 'ਤੇ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

29. ਅਸੀਂ ਪੱਖਾਂ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਸੁਣੇ ਹਨ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਅਤੇ ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਨਾਲ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈ

ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਸਵਾਲ

30. ਵਿਰੋਧੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦੇ ਹਨ:

b ਕੀ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਖੋਹੇ ਗਏ ਸ਼ਰਾਬ ਉੱਤੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕ੍ਰਿਤ ਹੈ ਅਤੇ 1910 ਦੇ ਐਕਟ, ਐਕਸਾਈਜ਼ ਮੈਨੂਅਲ ਅਤੇ 1969 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਲਾਗੂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਹੈ? ਬੀ. ਕੀ ਵਿਚਾਰਧੀਨ ਅੱਗ ਦੀ ਘਟਨਾ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖੀ ਕੰਟਰੋਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੀ ਘਟਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੰਪਨੀ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਹੀਂ ਲਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ?

c . ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੀ ਅਸਰ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਸਿਰਫ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਕੀਮਤ (ਅਤੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਨਹੀਂ) ਦਾ ਬੀਮਾ ਕਵਰੇਜ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ, ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲਈ ਬੀਮਾ ਦਾਅਵਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ?

ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ

31. ਸ਼ਾਮਲ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜੋ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ।

32. ਇਹ ਮੌਲਿਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮੰਡੇਟ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਟੈਕਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਨਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 265 ਵਿੱਚ ਸਮਾਹਿਤ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ -

"265. ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਟੈਕਸ ਨਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇ।- ਕੋਈ ਵੀ ਟੈਕਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਨਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।"

32.1. ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਲਿਸਟ II (ਰਾਜ ਸੂਚੀ) ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਐਂਟਰੀਆਂ 8 ਅਤੇ 51 ਨੂੰ ਵੀ ਉਪਯੋਗੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮੁੜ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ -

"8. ਨਸ਼ੀਲੀ ਸ਼ਰਾਬਾਂ, ਅਰਥਾਤ, ਨਸ਼ੀਲੀ ਸ਼ਰਾਬਾਂ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ, ਨਿਰਮਾਣ, ਕਬਜ਼ਾ, ਢੋਆ, ਖਰੀਦ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ।

51. ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿਰਮਿਤ ਜਾਂ ਉਤਪਾਦਿਤ ਹੇਠਲੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ 'ਤੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਮਿਤ ਜਾਂ ਉਤਪਾਦਿਤ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ 'ਤੇ ਸਮਾਨ ਜਾਂ ਘੱਟ ਦਰਾਂ 'ਤੇ ਕਾਉਂਟਰਵੈਲਿੰਗ ਡਿਊਟੀਆਂ -

a ਮਨੁੱਖੀ ਖਪਤ ਲਈ ਸ਼ਰਾਬੀ ਸ਼ਰਾਬਾਂ;

b ਅਫੀਮ, ਭਾਰਤੀ ਭੰਗ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਸ਼ੀਲੇ ਨਸ਼ੇ ਅਤੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ, ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹਨ ਮੈਡੀਸਿਨਲ ਅਤੇ ਟਾਇਲੇਟ ਤਿਆਰੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਬ ਜਾਂ ਇਸ ਐਂਟਰੀ ਦੇ ਉਪ-ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ (ਬ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੋਈ ਵੀ ਪਦਾਰਥ ਹੋਵੇ।"

33. ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ੀਲੀ ਸ਼ਰਾਬਾਂ ਅਤੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਯੂ.ਪੀ. ਐਕਸਾਈਜ਼ ਐਕਟ, 1910 ਵਿੱਚ ਸਮਾਹਿਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਜੋ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਵਿੱਚ ਸਮਾਹਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੰਧਿਤ ਹਨ, ਸੈਕਸ਼ਨ 17, 18, 19, 28 ਅਤੇ 29 ਵਿੱਚ ਸਮਾਹਿਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:-

3. ਵਿਆਖਿਆ.- ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸ ਵਿਯ ਜਾਂ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਨਾ ਹੋਵੇ -

(1) "ਐਕਸਾਈਜ਼ ਰੈਵੇਨਿਊ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਡਿਊਟੀ, ਫੀਸ, ਟੈਕਸ, ਜੁਰਮਾਨਾ (ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਜੁਰਮਾਨੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ), ਜਾਂ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਗਾਏ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਬਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਯੋਗ ਰੈਵੇਨਿਊ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸ਼ਰਾਬ ਜਾਂ ਨਸ਼ੀਲੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੁਣ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ;

3(ਅ) "ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ" ਅਤੇ "ਕਾਉਂਟਰਵੈਲਿੰਗ ਡਿਊਟੀ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਜਾਂ ਕਾਉਂਟਰਵੈਲਿੰਗ ਡਿਊਟੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸੱਤਵੀਂ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਲਿਸਟ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 51 ਵਿੱਚ ਉਲਲੇਖਿਤ ਹੈ;

(8) "ਸਪਿਰਿਟ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਰਾਬ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਲਕੋਹਲ ਹੋਵੇ ਜੋ ਕਿ ਆਸਵਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਚਾਹੇ ਇਹ ਡੀਨੇਚਰਡ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ;

(11) "ਸ਼ਰਾਬ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਨਸ਼ੀਲੀ ਸ਼ਰਾਬ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਾਈਨ ਦੀਆਂ ਸਪਿਰਿਟਾਂ, ਸਪਿਰਿਟ, ਵਾਈਨ, ਤਾੜੀ, ਪਚਵਾਈ, ਬੀਅਰ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਤਰਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਆਲਕੋਹਲ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਆਲਕੋਹਲ ਨੂੰ ਸਮਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਨਾਲ ਹੀ ਕੋਈ ਵੀ ਪਦਾਰਥ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਇਸ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ;

(22-ਅ) "ਐਕਸਾਈਜ਼ਯੋਗ ਲੇਖ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ -

a ਕੋਈ ਵੀ ਆਲਕੋਹਲਿਕ ਸ਼ਰਾਬ ਜੋ ਮਨੁੱਖੀ ਖਪਤ ਲਈ ਹੋਵੇ; ਜਾਂ

b ਕੋਈ ਵੀ ਨਸ਼ੀਲਾ ਨਸ਼ਾ;

17. ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਸਿਰਫ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ. - (1) (ਅ) ਕੋਈ ਵੀ ਨਸ਼ਾ ਨਿਰਮਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ;

b ਕੋਈ ਭੰਗ ਦਾ ਪੌਦਾ (ਕੈਨਾਬਿਸ ਸਤੀਵਾ) ਨਹੀਂ ਉਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ;

c ਭੰਗ ਦੇ ਪੌਦੇ (ਕੈਨਾਬਿਸ ਸਤੀਵਾ) ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਜਿਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਸ਼ੀਲਾ ਨਸ਼ਾ ਨਿਰਮਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਕੱਠਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ; (ਦ) ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਰਾਬ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਬੋਤਲਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ; ਅਤੇ

e ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਤਾੜੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਸਮਗਰੀ, ਭੱਠੀ, ਬਰਤਨ, ਔਜਾਰ ਜਾਂ ਉਪਕਰਣ ਆਪਣੇ ਕਬਜੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ, ਵਰਤਣ ਜਾਂ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ।

ਕਲੈਕਟਰ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੀ।

(2) ਕੋਈ ਵੀ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਜਾਂ ਬ੍ਰਿਊਅਰੀ ਜਾਂ ਨਿਰਮਾਣਸ਼ਾਲਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 18 ਅਧੀਨ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੀ ਬਣਾਈ ਜਾਂ ਚਲਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

18. ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਅਤੇ ਗੋਦਾਮਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਜਾਂ ਲਾਇਸੈਂਸਿੰਗ।-

ਐਕਸਾਈਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ-

a ਇੱਕ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰੋ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 17 ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਲਾਇਸੈਂਸ ਅਧੀਨ ਸਪਿਰਿਟ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ;

b ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਬੰਦ ਕਰੋ;

c ਕਿਸੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਜਾਂ ਬ੍ਰਿਊਅਰੀ ਜਾਂ ਨਿਰਮਾਣਸ਼ਾਲਾ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਲਈ ਲਾਇਸੈਂਸ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ;

d ਇੱਕ ਗੋਦਾਮ ਸਥਾਪਿਤ ਜਾਂ ਲਾਇਸੈਂਸ ਕਰੋ ਜਿਥੇ ਕੋਈ ਵੀ ਨਸ਼ੀਲਾ ਪਦਾਰਥ ਬਿਨਾਂ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ

e ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੋਈ ਵੀ ਗੋਦਾਮ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰੋ।

19. ਡਿਸਟਿਲਰੀ, ਆਦਿ ਤੋਂ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦਾ ਹਟਾਉਣਾ।- ਕੋਈ ਵੀ ਨਸ਼ੀਲਾ ਪਦਾਰਥ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਡਿਸਟਿਲਰੀ, ਬ੍ਰਿਊਅਰੀ, ਨਿਰਮਾਣਸ਼ਾਲਾ, ਗੋਦਾਮ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਟੋਰੇਜ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦ ਤੱਕ ਕਿ ਚੈਪਟਰ V ਅਧੀਨ ਦੇਣਯੋਗ ਡਿਊਟੀ (ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ) ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਇੱਕ ਬੌਂਡ ਜਾਰੀ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

28. ਉਤਪਾਦਨਯੋਗ ਲੇਖਾਂ 'ਤੇ ਡਿਊਟੀ – (1) ਇੱਕ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਜਾਂ ਇੱਕ ਕਾਉਂਟਰਵੈਲਿੰਗ ਡਿਊਟੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਦਰ ਜਾਂ ਦਰਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਾਨਕ ਖੇਤਰ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਤਪਾਦਨਯੋਗ ਲੇਖ 'ਤੇ - (ਅ) ਸੈਕਸ਼ਨ 12(1) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਆਯਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ; ਜਾਂ

b ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਯਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ; ਜਾਂ

c ਢੋਇਆ ਗਿਆ; ਜਾਂ

d ਧਾਰਾ 17 ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਅਧੀਨ ਨਿਰਮਿਤ, ਉਗਾਇਆ ਜਾਂ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ; ਜਾਂ

e ਧਾਰਾ 18 ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਜਾਂ ਬ੍ਰਿਊਅਰੀ ਵਿੱਚ ਲਾਇਸੈਂਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ:

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ-

i ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੇਖ 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹਿਸੂਲ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਯਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਆਯਾਤ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਟੈਰਿਫ ਐਕਟ, 1894, ਜਾਂ ਸੀ ਕਸਟਮ ਐਕਟ, 1887 ਅਧੀਨ ਮਹਿਸੂਲ ਦੇਣ ਯੋਗ ਸੀ।

ਵਿਆਖਿਆ. - ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਮਹਿਸੂਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਹਿਸੂਲ ਯੋਗ ਲੇਖ ਨੂੰ ਖਪਤ ਲਈ ਹਟਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਲੇਖ ਦੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਗੁਣਵੱਤਾ ਅਨੁਸਾਰ।

(2) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਕ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਮਹਿਸੂਲ ਜਾਂ ਇਕ ਕਾਉਂਟਰਵੈਲਿੰਗ ਮਹਿਸੂਲ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਦਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 47 ਵਿੱਚ ਨਿਰਦਿਸ਼ਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ।

"29. ਮਹਿਸੂਲ ਕਿਵੇਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ.-ਐਕਸਾਈਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਸਮੇਂ, ਥਾਂ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਢੰਗ ਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਸਕ੍ਰਿਪਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਅਜਿਹਾ ਮਹਿਸੂਲ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਰੀਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੋਟਿਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ:

a ਧਾਰਾ 12 (1) ਅਧੀਨ ਆਯਾਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਹਿਸੂਲ ਯੋਗ ਲੇਖਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ-

i ਆਯਾਤ ਦੇ ਸੂਬੇ ਜਾਂ ਨਿਰਯਾਤ ਦੇ ਸੂਬੇ ਜਾਂ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨ ਦੁਆਰਾ; ਜਾਂ

(ਆਈਆਈ) ਧਾਰਾ 18 (4) ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਿਤ ਜਾਂ ਲਾਇਸੈਂਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਗੋਦਾਮ ਤੋਂ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕਰਨ 'ਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੁਆਰਾ;

b) ਧਾਰਾ 13 ਅਧੀਨ ਨਿਰਯਾਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਹਿਸੂਲ ਯੋਗ ਲੇਖਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ-ਨਿਰਯਾਤ ਦੇ ਸੂਬੇ ਜਾਂ ਆਯਾਤ ਦੇ ਸੂਬੇ ਜਾਂ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨ ਦੁਆਰਾ; (ਸੀ) ਮਹਿਸੂਲ ਯੋਗ ਲੇਖਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਢੋਇਆ ਗਿਆ-

(i) ਜਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾਲ ਜਿਥੋਂ ਉਤਪਾਦਿਤ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਢੋਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜਾਂ

(ii) ਧਾਰਾ 18 (ਡੀ) ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਿਤ ਜਾਂ ਲਾਇਸੰਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਗੋਦਾਮ ਤੋਂ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਉੱਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾਲ;

d ਧਾਰਾ 17 (1) ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਾਇਸੰਸ ਅਧੀਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਸ਼ੀਲੇ ਦਵਾਈਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ -

(i) ਧਾਰਾ 17 (1) (ਅ) ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਲਾਇਸੰਸ ਅਧੀਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਮਾਤਰਾ

ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਦਰ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 18 (ਡੀ) ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਿਤ ਜਾਂ ਲਾਇਸੰਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਗੋਦਾਮ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ;

(ii) ਜਿਥੇ ਨਸ਼ੀਲੀ ਦਵਾਈ ਭੰਗ ਪੌਦੇ (ਕੈਨਾਬਿਸ ਸਤੀਵਾ) ਤੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਧਾਰਾ 17 (1) (ਬੀ) ਅਤੇ (ਸੀ) ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਲਾਇਸੰਸ ਅਧੀਨ ਉਗਾਈ ਜਾਂ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਗਾਹੀ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਇੱਕ ਏਕੜ ਦਰ ਜਾਂ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਾਤਰਾ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਦਰ ਨਾਲ;

e ਕਿਸੇ ਵੀ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਪਿਰਿਟ ਜਾਂ ਬੀਅਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਧਾਰਾ 18- ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਿਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਬ੍ਰਿਊਅਰੀ ਜਾਂ ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਿੰਗ ਲਾਇਸੰਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ

(i) ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਾਤਰਾ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਦਰ ਜਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਬ੍ਰਿਊਅਰੀ ਜਾਂ ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਿੰਗ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 18 (ਡੀ) ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਿਤ ਜਾਂ ਲਾਇਸੰਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਗੋਦਾਮ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ;

(ii) ਵਰਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਜਾਂ ਧੋਣ ਜਾਂ ਵੋਰਟ ਦੀ ਕਮੀ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੈਮਾਨੇ ਜਾਂ ਬਰਾਬਰੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਗੂ ਦਰ ਨਾਲ:

ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ, ਜਿਥੇ ਕਿਸੇ ਗੋਦਾਮ ਤੋਂ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਉਤਪਾਦਿਤ ਵਸਤੂ ਦੇ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਉੱਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਧਾਰਾ 18(ਡੀ) ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਿਤ ਜਾਂ ਲਾਇਸੰਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ, ਇਹ ਉਸ ਦਰ ਉੱਤੇ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਗੋਦਾਮ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।"

34. ਐਕਸਾਈਜ਼ ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਨਿਯਮ 709, 709 ਅਤੇ 813, ਜੋ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਪਿਰਿਟ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਬਰਬਾਦੀ ਦੀ ਛੋਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹਨ: - "708. ਸਰਕਾਰ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਪਿਰਿਟ ਦੇ ਨਾਸ਼, ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਅੱਗ ਜਾਂ ਚੋਰੀ, ਜਾਂ ਗੇਜ ਜਾਂ ਪ੍ਰੂਫ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਨਾਲ ਹੋਵੇ। ਅੱਗ ਜਾਂ ਚੋਰੀ, ਹਾਦਸਾ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਦੇ ਇੰਚੀਂਰਜ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਦਿਨ ਜਾਂ ਰਾਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਿਮਿਸਿਜ਼ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

"709. ਡਿਸਟਿਲਰਾਂ ਨੂੰ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਪਿਰਿਟ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਆਦਿ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। - ਡਿਸਟਿਲਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਪਿਰਿਟ ਦੇ ਸਟਾਕ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਸਟਡੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹੋਏ ਰੈਵੇਨਿਊ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਇਤ ਹੋਣਗੇ।

***

"813. ਬਰਬਾਦੀ ਦੀ ਛੋਟ। – ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਸਪਿਰਿਟ (ਬੋਤਲਬੰਦ ਸਪਿਰਿਟ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ) ਲਈ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਿੱਚ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੁਫਤ ਬਰਬਾਦੀ ਦੀ ਛੋਟ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੋਵੇਗੀ:

	ਪ੍ਰਤੀ ਸ.
(1) ਸਾਦੀ ਅਤੇ ਮਸਾਲੇਦਾਰ ਸਪਿਰਿਟ	0.7
(2) ਰੈਕਟੀਫਾਇਡ ਸਪਿਰਿਟ ਅਤੇ ਸੋਫਿਸਟੀਕੇਟਡ ਸਪਿਰਿਟ ...	0.4
(3) ਡੀਨੇਚਰਡ ਸਪਿਰਿਟ	0.5

ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਪਿਰਿਟ ਉੱਤੇ ਕੁੱਲ ਬਰਬਾਦੀ 3 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਡਿਊਟੀ ਮੁਫਤ ਛੋਟ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੈੱਟ ਬਰਬਾਦੀ ਉੱਤੇ ਲਗਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਕੁੱਲ ਬਰਬਾਦੀ 1.5 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਡਿਊਟੀ ਮੁਫਤ ਛੋਟ ਦੀ ਅਨੁਮਤੀ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਾਰੀ ਬਰਬਾਦੀ ਉੱਤੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਦਰਾਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗੀ:

(1) ਸਾਦੀ ਅਤੇ ਰੈਕਟੀਫਾਇਡ ਸਪਿਰਿਟਸ। - ਦੇਸੀ ਸਪਿਰਿਟ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਦਰ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਾਦੀ ਸਪਿਰਿਟ ਅਤੇ ਆਈ.ਐਮ.ਐਫ.ਐਲ. ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਦਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਰੈਕਟੀਫਾਇਡ ਸਪਿਰਿਟ ਲਈ।

(2) ਸੋਫਿਸਟੀਕੇਟਡ ਸਪਿਰਿਟਸ ਸਮੇਤ ਮਸਾਲੇਦਾਰ ਦੇਸੀ ਸਪਿਰਿਟ। - ਉਸ ਸਪਿਰਿਟ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਦਰ ਉੱਤੇ।

(3) ਡੀਨੇਚਰਡ ਸਪਿਰਿਟ। - ਅਜਿਹੀ ਸਪਿਰਿਟ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਦਰ ਦੇ ਖਰੀਦ ਟੈਕਸ ਦੀ ਦਰ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਜੁਰਮਾਨਾ : ਸਟੇਟ ਆਫ ਯੂ.ਪੀ. ਦੁਆਰਾ ਸੈਕਰੇਟਰੀ (ਐਕਸਾਈਜ਼) & ਓਆਰ.ਐਸ. ਬਨਾਮ ਐਮ/ਐਸ ਐਮਸੀਡੋਵੈਲ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟਿਡ [ਦਿਨੇਸ਼ ਮਹੇਸਵਰੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

ਬਸ਼ਰਤੇ ਜੇਕਰ ਇਹ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਘਾਟਾ ਜਾਂ ਬਰਬਾਦੀ ਕਿਸੇ ਹਾਦਸੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਟੱਲ ਕਾਰਨ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਘਾਟਾ ਜਾਂ ਬਰਬਾਦੀ 'ਤੇ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

ਜਦੋਂ ਬਰਬਾਦੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ-ਇੰਚਾਰਜ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਮਾਸਿਕ ਸਟਾਕ-ਲੈਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਮਾਤਰਾ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇੰਚਾਰਜ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਵਿਆਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸੇ ਨੂੰ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸਮੇਤ ਸਹਾਇਕ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ/ਡਿਪਟੀ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਭੇਜਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਹਾਇਕ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ/ਡਿਪਟੀ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵੱਧ ਬਰਬਾਦੀ 'ਤੇ ਡਿਊਟੀ ਲਾਉਣਗੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਨ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬਰਬਾਦੀ ਕਿਸੇ ਹਾਦਸੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਟੱਲ ਕਾਰਨ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਵੱਧ ਬਰਬਾਦੀ ਕਿਸੇ ਹਾਦਸੇ ਜਾਂ ਅਟੱਲ ਕਾਰਨ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਮਾਮਲਾ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਹੁਕਮਾਂ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।"

35. ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਬੋਤਲਬੰਦੀ ਅਤੇ ਸਟੋਰੇਜ਼, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਵਿੱਚ 1969 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਹੈ ਜੋ ਕਿ, ਇੰਟਰ ਅਲੀਆ, ਸ਼ਰਾਬ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸਪਿਰਿਟਾਂ ਦੀ ਬੋਤਲਬੰਦੀ ਲਈ ਫਾਰਮ ਐਫਐਲ-3 ਵਿੱਚ ਬੋਤਲਬੰਦੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਇੱਕ ਬ੍ਰਿਊਅਰ ਨੂੰ ਬੀਅਰ ਦੀ ਬੋਤਲਬੰਦੀ ਲਈ; ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਨਟਨਰ ਨੂੰ ਵਾਈਨਾਂ ਦੀ ਬੋਤਲਬੰਦੀ ਲਈ। ਅਜਿਹੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਮ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 6 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ, ਐਫਐਲ-3 ਲਾਇਸੈਂਸ ਅਧੀਨ ਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਆਈਐਮਐਫਐਲ ਦੀ ਬੋਤਲਬੰਦੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਾਧੂ ਖਾਸ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮ 7 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੋਤਲਬੰਦੀ ਅਤੇ ਸਟੋਰੇਜ਼ ਦੇ ਅਸਲ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਸਬੰਧੀ ਵਿਸਥਾਰਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਿਯਮ 7 ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਸਿਰਫ ਨਿਯਮ 7 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (11) ਨੂੰ ਹੀ ਨੋਟਿਸ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹੀ ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ (ਹੋਰ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਜੋ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹਨ):

"7. ਐਫਐਲ-3 ਲਾਇਸੈਂਸ ਅਧੀਨ ਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਬਣਾਈ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਬੋਤਲਬੰਦੀ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਾਧੂ ਖਾਸ ਸ਼ਰਤਾਂ ਹਨ:

***

(11) (ਕ) ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੌਰਾਨ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਪਿਰਿਟ ਦੀ ਕੁੱਲ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਬੋਤਲਬੰਦੀ ਅਤੇ ਸਟੋਰੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੱਕ ਦੀ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਲਾਇਸੈਂਸੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੱਧ

ਬਰਬਾਦੀ 'ਤੇ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।" (ਖ) ਜਦੋਂ ਬਰਬਾਦੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਇੰਚਾਰਜ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਜੇਕਰ ਮਾਸਿਕ ਸਟਾਕ ਲੈਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵੱਧ ਮਾਤਰਾ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਪੰਜਵੇਂ ਦਿਨ ਫਾਰਮ ਐਫ.ਐਲ.ਬੀ-10 ਵਿੱਚ ਕਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਅਸਲ ਬਰਬਾਦੀ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਅਤੇ ਵੱਧ ਬਰਬਾਦੀ 'ਤੇ ਲਾਇਸੈਂਸੀ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਬਿਆਨ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਵੇਗਾ। ਬਿਆਨ ਮਿਲਣ 'ਤੇ, ਕਲੈਕਟਰ ਭਾਰਤੀ ਬਣਾਈ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਪਿਰਿਟ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਦਰ 'ਤੇ ਲਾਇਸੈਂਸੀ ਤੋਂ ਡਿਊਟੀ ਵਸੂਲ ਕਰੇਗਾ।

***

36. ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ, ਇੱਕ ਵਾਰ, ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ਟ ਹੋਈ ਆਈ.ਐਮ.ਐਫ.ਐਲ. ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ "ਸਪਿਰਿਟ", "ਸ਼ਰਾਬ" ਅਤੇ "ਉਤਪਾਦਨ ਯੋਗ ਵਸਤੂ" ਦੇ ਵਰਣਨ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ 1910 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਦੇ ਕਲੋਜ਼ਾਂ (8), (11) ਅਤੇ (22-ਏ) ਵਿੱਚ ਮਤਲਬ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਨਸ਼ੀਲੀ ਸ਼ਰਾਬ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਲਕੋਹਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਆਸਵਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਹੀ ਸੈਕਸ਼ਨ 17 ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇਕ ਲਾਇਸੈਂਸ ਅਧੀਨ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 18 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਿਤ ਗੋਦਾਮ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਸ਼ਰਾਬ (ਆਈ.ਐਮ.ਐਫ.ਐਲ.) ਨੂੰ ਸਟੋਰੇਜ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਤਦ ਤਕ ਹਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਦ ਤਕ ਕਿ ਇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਅਦਾ ਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਇਕ ਬੌਂਡ ਜਾਰੀ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਡਿਊਟੀ ਸੈਕਸ਼ਨ 28 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਦਾਈ ਜਾਣੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਦਰ ਉਸ ਦਿਨ ਲਾਗੂ ਹੋਣੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਗੋਦਾਮ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 29 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੌਰਾਨ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਕੁੱਲ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ 1% ਤੱਕ ਦੀ ਛੋਟ ਮਨਜ਼ੂਰ ਸੀ ਅਸਲ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਬੋਤਲਬੰਦੀ ਅਤੇ ਸਟੋਰੇਜ ਦੌਰਾਨ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਕੋਈ ਵੀ ਬਰਬਾਦੀ ਦੀ ਛੋਟ ਇਸ 'ਤੇ ਮੰਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਨ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਡਿਸਟਿਲਰੀ, ਭਾਵ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਸੀ ਇਸ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਅਤੇ ਕੁੱਲ ਮਾਤਰਾ ਦੇ ਇਕ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਟੋਰੇਜ ਦੌਰਾਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਸਮੇਤ ਰਾਜਸਵ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ। ਇਸ ਮੰਡੇਟ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਸਿਰਫ ਇਕ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੱਕ ਦੀ ਛੋਟ ਨਾਲ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੁੱਲ ਮਾਤਰਾ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ 'ਤੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਸਿਰਫ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਐਕਟ 1910 ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਉਦ੍ਧ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ, ਐਕਸਾਈਜ਼ ਮੈਨੂਅਲ ਅਤੇ 1969 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਉਭਰਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਬੁਲਾਏ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਕੀ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਮੰਗ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕ੍ਰਿਤ ਹੈ?

37. ਉਪਰੋਕਤ ਉਲਲੇਖਿਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਮੁੱਖ ਦਲੀਲਾਂ ਇਹ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਅਤੇ ਗਣਨਾ ਦਾ ਬਿੰਦੂ ਬੰਧਕ ਗੋਦਾਮ ਤੋਂ ਮਾਲ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਬਿੰਦੂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਬਿੰਦੂ/ਪੜਾਅ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ਟ ਹੋਏ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਇਸ ਲਈ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਮੰਗ ਦਾ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉੱਠਦਾ। ਇਹ ਵੀ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 1969 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 7(1) ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਮੈਨੂਅਲ ਦਾ ਨਿਯਮ 709 ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ, ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ। ਲਾਗੂ ਨਿਯਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਉਠਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਮੌਲਿਕ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਂਗੇ, ਅਰਥਾਤ ਕੀ ਮੰਗ ਇਸ ਲਈ ਅਧਿਕ੍ਰਿਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਅਤੇ ਗਣਨਾ ਦਾ ਬਿੰਦੂ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਿਆ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਗੋਦਾਮ ਵਿੱਚ ਪਈ ਹੋਈ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਗਈ।

38. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ, ਇਹ ਦਲੀਲ, ਕਿ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਮੰਗ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਿੰਦੂ ਤੱਕ ਨਾ ਪਹੁੰਚਣ ਕਾਰਨ ਅਧਿਕ੍ਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਸੀ ਨਾ ਹੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਹੋਵੇ, ਦਲੀਲ ਭਾਵੇਂ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਵੇ, ਇਸਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ।

39. ਇਹ ਇੱਕ ਮੌਲਿਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮੰਡੇਟ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿ

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 265 ਅਨੁਸਾਰ, ਟੈਕਸ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਅਤੇ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕ੍ਰਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੋਨਾਇਆ ਆਰਗੈਨਿਕਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਲਿਸਟ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 51 ਦੁਆਰਾ, ਰਾਜ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਖਪਤ ਲਈ ਬਣਾਈ ਜਾਂ ਉਤਪਾਦਿਤ ਸ਼ਰਾਬ 'ਤੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਵਾਲ, ਬਾਰੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਬਾਰੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ਟ ਹੋਈ ਸ਼ਰਾਬ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

39.1. ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਟੇਟ ਆਫ ਯੂ.ਪੀ. & ਓਰਸ. ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਕਲਾਥ ਮਿਲਸ & ਅਨਰ. (1991) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 454, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਟ੍ਰਾਂਜਿਟ ਵਿੱਚ ਬਰਬਾਦੀ 'ਤੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਵਾਧੂ ਬਰਬਾਦੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ 'ਤੇ ਚਾਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਭਿੰਨ ਡਿਊਟੀ, ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਵਾਧੂ ਬਰਬਾਦੀ ਦੇ ਐਲਾਨ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੋਵੇ ਕਿਉਂਕਿ, "ਕਰ ਯੋਗ ਘਟਨਾ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਜਾਂ ਨਿਰਮਾਣ ਸੀ।' ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੋਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਇੱਕ ਇਕੱਲੀ ਬਿੰਦੂ ਡਿਊਟੀ ਰਹੀ ਜੋ ਕਿ 1910 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 28 ਵਿੱਚ ਉਲਲੇਖਿਤ ਬਿੰਦੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਐਲਾਨ ਨੂੰ ਉਪਯੋਗੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁੜ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

'8. ਐਕਟ ਦੀ ਮੂਲ ਧਾਰਾ 28 ਨੂੰ ਹੁਣ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਜੋਂ ਦੁਬਾਰਾ ਨੰਬਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (2) ਅਤੇ (3) ਨੂੰ ਯੂ.ਪੀ. ਐਕਟ 7 ਦੇ 1970 ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਦੁਆਰਾ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਬਣਾਏ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਰਾਬਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮਿਲਟਰੀ ਰਮ ਨੂੰ ਇਕ ਭਾਰਤੀ ਬਣਾਈ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਰਾਬ ਵਜੋਂ ਮਾਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਉਤਪਾਦਨ ਸ਼ੁਲਕ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਧਾਰਾ 28 ਅਧੀਨ ਉਤਪਾਦਨ ਸ਼ੁਲਕ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕ ਨਿਰਮਾਤਾ ਜਾਂ ਉਤਪਾਦਕ ਉੱਤੇ ਉਸ ਉਤਪਾਦਨ ਸ਼ੁਲਕ ਦੀ ਵਸਤੂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਜਾਂ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਸਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ। ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਉਤਪਾਦਨ ਸ਼ੁਲਕ ਵਸਤੂਆਂ 'ਤੇ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਜਾਂ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ 'ਤੇ। ਇਹ ਉਤਪਾਦਨ ਸ਼ੁਲਕ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਜਾਂ ਨਿਰਮਾਣ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ। ਕਰਾਧਾਨ ਦੀ ਘਟਨਾ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਜਾਂ ਨਿਰਮਾਣ ਹੈ: ਦੂਜੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਏ.ਬੀ. ਅਬਦੁਲ ਕਾਦਿਰ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1962 ਐਸ.ਸੀ. 922, ਉਤਪਾਦਨ ਸ਼ੁਲਕ ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ੁਲਕ ਨਿਰਮਾਣ ਜਾਂ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਪੜਾਅ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਕੇਂਦਰੀ ਉਤਪਾਦਨ ਸ਼ੁਲਕ 'ਤੇ ਇਕ ਕੇਸ ਸੀ, ਪਰ ਸਿਧਾਂਤ ਇੱਥੇ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਉਤਪਾਦਨ ਸ਼ੁਲਕ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸ਼ਰਾਬ ਨੂੰ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਵਾਧੂ ਬਰਬਾਦੀ ਦੇ ਐਲਾਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ। ਲਿਸਟ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 51 ਅਧੀਨ ਉਤਪਾਦਨ ਸ਼ੁਲਕ ਦੇ ਲੇਵੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨਿਕ ਯੋਗਤਾ ਸਿਰਫ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿਰਮਿਤ ਜਾਂ ਉਤਪਾਦਿਤ ਵਸਤੂਆਂ 'ਤੇ ਹੀ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਿਮਲ ਚੰਦਰ ਬੈਨਰਜੀ ਬਨਾਮ ਮ.ਪ੍ਰ. ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: (1970) (2) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 467. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਯਾਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਿਲਟਰੀ ਰਮ ਯੂ.ਪੀ. ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਉਤਪਾਦਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੈਸੂਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਡੀ. ਕਾਵਾਸਜੀ & ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਮੈਸੂਰ ਉਤਪਾਦਨ ਸ਼ੁਲਕ ਐਕਟ 'ਤੇ ਸੀ, ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਤਪਾਦਨ ਸ਼ੁਲਕ ਨੂੰ ਉਤਪਾਦਨ ਜਾਂ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਨਾਲ ਨੇੜਲਾ ਸਬੰਧ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੇ ਲੇਵੀ ਨੂੰ ਉਤਪਾਦਨ ਜਾਂ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਪਲ ਉੱਤੇ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਖੁਦਰਾ ਵਿਕਰੇਤਾ ਤੋਂ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਤਾਂ ਵੀ ਉਤਪਾਦਨ ਸ਼ੁਲਕ ਉਤਪਾਦਨ ਸ਼ੁਲਕ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਨਿਰਯਾਤਕਾਰ ਉੱਤੇ ਵਾਧੂ ਬਰਬਾਦੀ ਦੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਰਾਧਾਨ ਦੀ ਘਟਨਾ ਅਜੇ ਵੀ ਉਤਪਾਦਨ ਜਾਂ ਨਿਰਮਾਣ ਸੀ।

17. .... ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਖੇਪ ਵਿੱਚ ਫੌਜੀ ਰਮ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਟਰਾਂਸਿਟ ਵਿੱਚ ਬਰਬਾਦ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਹਦ ਤੱਕ ਨਿਰਯਾਤ ਵਿੱਚ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਿਆ, ਤਾਂ ਉਚਿਤ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਨਿਰਯਾਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਵੱਖਰੀ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਲਾਗੂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਉਸ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਇੱਕ ਇੱਕਲੀ ਬਿੰਦੂ ਡਿਊਟੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 28 ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ

ਬਿੰਦੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

(ਹੇਠਾਂ ਲਾਈਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ)

39.2 ਮੈਸਰਜ਼ ਮੋਹਨ ਮੀਕਿਨ ਬ੍ਰਿਊਅਰੀ ਲਿਮਿਟੇਡ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਬ੍ਰਿਊਅਰੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਬਰਬਾਦੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬੀਅਰ ਦੀ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਉੱਠਿਆ। ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਕਲਾਥ ਮਿਲਜ਼ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 29(e)(i) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ 'ਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁੜ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸ਼ਰਾਬ (ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬੀਅਰ) ਦੀ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨਿਰਮਾਣ ਜਾਂ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ:-

"33. ਯੂ.ਪੀ. ਐਕਸਾਈਜ਼ ਐਕਟ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 29(e)(i) ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬ੍ਰਿਊਅਰੀ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬੀਅਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਨੂੰ ਬ੍ਰਿਊਅਰੀ ਤੋਂ ਉਤਪਾਦਿਤ ਜਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਗੋਦਾਮ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਫਿਲਟਰੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਟੋਰੇਜ਼/ਬੋਤਲਿੰਗ ਟੈਂਕਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਇਹ ਬ੍ਰਿਊਅਰੀ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਬੀਅਰ ਦੀ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਫਰਮੈਂਟੇਸ਼ਨ ਵੈਸਲਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਿੱਚੀ ਗਈ ਡਰਾਫਟ ਬੀਅਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ ਜਾਂ ਫਿਲਟਰੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਫਰਮੈਂਟੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਇਹ ਬ੍ਰਿਊਅਰੀ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਹੁੰਦੀ ਹੈ।"

(ਹੇਠਾਂ ਲਾਈਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ)

40. ਇਸੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ [ਭਾਵ, ਐਕਟ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 29(e)(i) ਦਾ ਸਾਲ 1910], ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੈਸਰਜ਼ ਮੋਹਨ ਮੀਕਿਨ ਦੇ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਿਊਅਰੀ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬੀਅਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 18 ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਪਿਰਿਟ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਿਵਿਧਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਬ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 18 ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਰਾਬ, ਡਿਸਟਿਲੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਟੋਰੇਜ਼/ਬੋਤਲਿੰਗ ਟੈਂਕਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਇਹ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਹਿਣ ਲਈ, ਕਰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਘਟਨਾ ਇਸ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਜਾਂ ਨਿਰਮਾਣ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਮਾਨ 'ਤੇ ਇੱਕ ਡਿਊਟੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਨ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਜਾਂ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ।

41. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 19 ਅਨੁਸਾਰ, ਕੋਈ ਵੀ ਨਸ਼ੀਲੀ ਚੀਜ਼ (ਅਤੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸ਼ਰਾਬ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ) ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬਖਾਨੇ ਜਾਂ ਸਟੋਰੇਜ ਦੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਤਬ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦ ਤੱਕ ਉਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਲਈ ਇਕ ਬੌਂਡ ਜਾਰੀ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਐਕਟ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਧਾਰਾ 19 ਵਿੱਚ "ਹਟਾਉਣ" ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੂੰ ਉਸ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਚਰੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨਾ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਉਤਪਾਦਿਤ ਜਾਂ ਬਣਾਈ ਗਈ ਅਤੇ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਪਿਰਿਟ ਦੀ ਕੁੱਲ ਮਾਤਰਾ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਯੋਗ ਸੀਮਾ ਹੈ। ਧਾਰਾਵਾਂ 17 ਤੋਂ 19 ਅਤੇ 28 ਅਤੇ 29 ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਚਾਰਨਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਨ ਨਜ਼ਰ ਸਾਫ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਰਾਬ ਜੋ ਆਸਵਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ, ਉਸ 'ਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਤਪਾਦ ਸ਼ੁਲਕ ਲਾਗੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਇਹ ਆਸਵਨਖਾਨੇ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਕਰ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਦਾ ਬਿੰਦੂ, ਭਾਵੇਂ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਉਸ 'ਚਾਰਜ਼ੇਬਿਲਿਟੀ ਦੇ ਸਮਾਗਮ' ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਸ਼ਰਾਬ ਨੂੰ ਬੋਤਲਬੰਦੀ ਟੈਂਕ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਆਸਵਨਖਾਨੇ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਬੌਂਡਿਡ ਵੇਅਰਹਾਉਸ ਵਿੱਚ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਰਾਬ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਤਪਾਦ ਸ਼ੁਲਕ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ, ਕਰ ਦੇ ਅਸਲ ਚਾਰਜ਼ਿੰਗ ਨੂੰ ਵੇਅਰਹਾਉਸ ਤੋਂ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਤਾਰੀਖ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਦਰ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਨਾਲ। ਇਹ ਦੋਹਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟੈਕਸਾਬਲ ਘਟਨਾ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਉਤਪਾਦਨ ਜਾਂ ਨਿਰਮਾਣ ਸੀ, ਵਿਕਰੀ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਿ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ ਲੇਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ

ਅਧਿਕ੍ਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 265 ਦੁਆਰਾ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

42. ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਇੱਕ ਹੈਂਡਲਿੰਗ ਵਿੱਚ ਕਚਰੇ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, 1969 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 711() ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ 1969 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 711() ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੀ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਨਿਯਮ 709 ਅਧੀਨ ਅਗਾਂਹ ਵਧਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਕਿ 1969 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 711() ਜੋ ਕੇਵਲ ਬੋਤਲਬੰਦੀ ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਸਟੋਰੇਜ ਦੇ ਸਾਮਾਨਿਆ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਕਚਰੇ ਨਾਲ ਸਿਰਫ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੇਵਲ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਮੈਨੂਅਲ ਦਾ ਨਿਯਮ 709 ਹੀ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਰਾਬਖਾਨੇ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੇ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬਖਾਨੇ ਦੀ ਕਿਸੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਾਰਨ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ।

43. ਉਪਰੋਕਤ ਸਬਮਿਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਮੰਗ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਨਿਯਮ 7(09) ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਵੇਗੀ, ਪਰ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 7(11) 1969 ਵਿੱਚ ਮਹੀਨੇ ਦੌਰਾਨ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੁੱਲ ਮਾਤਰਾ ਦੇ 1% ਤੱਕ ਦੀ ਅਲਾਉਂਸ ਬੋਤਲਬੰਦੀ ਅਤੇ ਸਟੋਰੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਲਾਇਸੈਂਸੀ 1% ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਪਵਾਦ ਵਿੱਚ ਫਰਜ਼ੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਯਮ 7(11) ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਟੋਰੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਆਪਵਾਦ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਅਲਾਉਂਸ ਕੇਵਲ ਮਹੀਨੇ ਦੌਰਾਨ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੁੱਲ ਮਾਤਰਾ ਦੇ 1% ਤੱਕ ਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਨਿਯਮ 813 ਨਾਲ ਵੀ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਸਪਿਰਿਟ ਲਈ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਿੱਚ ਮੁਫਤ ਆਪਵਾਦ ਅਲਾਉਂਸ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਨਾਲ, ਭਾਵ ਸਾਦੀ ਅਤੇ ਮਸਾਲੇਦਾਰ ਸਪਿਰਿਟ (0.7%), ਸੁਧਾਰਿਆ ਅਤੇ ਸੈਫਿਸਟੀਕੇਟ ਸਪਿਰਿਟ (0.4%), ਅਤੇ ਡੀਨੇਚਰਡ ਸਪਿਰਿਟ (0.5%)। ਗੱਲ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਸਪਿਰਿਟ ਲਈ ਆਪਵਾਦ ਅਲਾਉਂਸ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ, ਬੋਤਲਬੰਦ ਸਪਿਰਿਟ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

44. ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ 'ਤੇ ਗਹਿਰੀ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਨ ਨਾਲ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਈ ਐੱਮ ਐੱਫ਼ ਐੱਲ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਐਕਸਾਈਜ਼ ਮੈਨੂਅਲ ਵਿੱਚ ਬੋਤਲਬੰਦ ਸਪਿਰਿਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਆਪਵਾਦ ਅਲਾਉਂਸ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ, 1969 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 7(11) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮਹੀਨੇ ਦੌਰਾਨ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੁੱਲ ਮਾਤਰਾ ਦੇ 1% ਤੱਕ ਦੀ ਅਲਾਉਂਸ ਬੋਤਲਬੰਦੀ ਅਤੇ ਸਟੋਰੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਰੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਪਵਾਦ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਕੋਈ ਅਲਾਉਂਸ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ। ਤਰਕ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ, ਡਿਸਟਿਲੇਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਏ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਡਿਸਟਿਲੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅੰਤ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਇਹ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਬੋਤਲਬੰਦ ਸਪਿਰਿਟ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਆਪਵਾਦ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਿਟੀ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬੋਤਲਬੰਦ ਸਪਿਰਿਟ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਰੈਵੇਨਿਊ ਦੀ ਕੋਈ ਚੋਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਲਾਇਸੈਂਸੀ ਨੂੰ ਮਹੀਨੇ ਦੌਰਾਨ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੁੱਲ ਮਾਤਰਾ ਦੇ 1% ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਪਵਾਦ 'ਤੇ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ, ਐਕਸਾਈਜ਼ ਮੈਨੂਅਲ ਦਾ ਨਿਯਮ 709 ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਸਪਿਰਿਟ ਦੇ ਸਟਾਕ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹੋਏ ਰੈਵੇਨਿਊ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

45. ਇਸ ਲਈ, ਜਵਾਬੀ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਵਾਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਮੰਗ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਪਰ, ਇਸਦੀ ਵੈਧਤਾ ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਕੀ ਜਵਾਬੀ ਕੰਪਨੀ ਉੱਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਐਕਸਾਈਜ਼ ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਨਿਯਮ 709 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਿਧ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਅਗਲੀ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕਰਾਂਗੇ।

ਕੀ ਜਵਾਬੀ ਕੰਪਨੀ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਖੋਹੇ ਗਏ ਸ਼ਰਾਬ ਉੱਤੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦੇਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ

46. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਆਇਆ, ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਅੱਗ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਜਵਾਬੀ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ਟ ਹੋਏ ਐਮ.ਐਫ.ਐਲ. ਦੇ ਸਟਾਕ ਉੱਤੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਘਟਨਾ ਮਨੁੱਖੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਕੋਈ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਐਕਸਾਈਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ 11.07.2006 ਨੂੰ ਦਿਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਚੰਗੀ ਕੁਆਲਿਟੀ ਦੇ ਅੱਗ ਪ੍ਰੂਫ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਉਪਕਰਣਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਸੀ; ਅਤੇ ਸਟਾਕ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨੂੰ ਰੱਬ ਦੇ ਕੰਮ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਕੱਢੇ ਗਏ ਨਤੀਜੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਪਰ ਕਲਪਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਮਗਰੀ ਆਧਾਰ ਦੇ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਵਿੱਤੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਇੱਕ ਪੂਰਵ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਭਾਵ, ਚਿੰਤਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ 'ਤੇ, ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤਬ ਤੱਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਦ ਤੱਕ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਿਸੇ ਸਮਗਰੀ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਘਟਨਾ ਸਿਰਫ ਜਵਾਬੀ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਕੁਝ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਰੱਬ ਦੇ ਕੰਮ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕਲ ਇੰਸਟਾਲੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸ਼ਾਰਟ ਸਰਕਿਟ ਵਿੱਚ ਖਰਾਬੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਸੀ; ਅਤੇ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਟਾਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੇ ਜਵਾਬੀ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜਵਾਬੀ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ "ਰੱਬ ਦੇ ਕੰਮ" ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਦਾਅਵਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅੱਗ ਜਵਾਬੀ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ ਸੀ ਜੋ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਸਟਾਕ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਸੀ; ਅਤੇ ਘਟਨਾ ਉਹ ਸੀ ਜੋ ਮਨੁੱਖੀ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਵਾਪਰੀ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰੀ ਡਿਸਟਿਲਰੀ (ਗੋਦਾਮ ਸਮੇਤ) ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਤਾਲੇ ਅਤੇ ਚਾਬੀ ਹੇਠ ਰਹੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਉੱਤੇ ਪੂਰਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਜਵਾਬੀ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਅਤੇ ਗੋਦਾਮ ਉੱਤੇ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਨਿਯੰਤਰਣ: ਅਸਰ

47. ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਰਾਜ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਅਤੇ ਗੋਦਾਮ ਉੱਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਸਬੰਧੀ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਨੋਟ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। 1910 ਦੇ ਐਕਟ, 1969 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਮੈਨੂਅਲ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਿੱਚ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਪਿਰਿਟ ਦੇ ਅੱਗ ਜਾਂ ਚੋਰੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਨਾਲ ਨਾਸ਼, ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ (ਐਕਸਾਈਜ਼ ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਨਿਯਮ 708 ਅਨੁਸਾਰ)। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਨੂੰ ਸਪਿਰਿਟ ਦੇ ਸਟਾਕ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਸਟਡੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹੋਏ ਰਾਜਸਵ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ।

47.1. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਿੱਚ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਦੇ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਰਾਜਸਵ ਇਕੱਠਾ ਕਰਕੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੋਰੀ, ਬਰਬਾਦੀ, ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਜ ਉੱਤੇ ਚੈੱਕ ਲਗਾਉਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਚਿਤ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਐਕਸਾਈਜ਼ ਮੈਨੂਅਲ ਦਾ ਨਿਯਮ 736 ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਪਿਰਿਟ ਦੇ ਸਟੋਰੇਜ਼ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਭਵਨਾਂ ਜਾਂ ਕਮਰਿਆਂ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੁੱਗਣੇ ਤਾਲੇ ਹੇਠ ਹਨ, ਜਿਥੇ ਇੱਕ ਤਾਲਾ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦਾ ਹੈ। 1969 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਦੀ ਆਮ ਵਿਵਸਥਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਬੰਧੀ, ਪਾਈਪਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਬਿਛਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਫਿਕਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਪੇਂਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਤਾਲਾ ਬੰਦ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਆਦਿ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਤਬਦੀਲੀ ਲਈ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਪੂਰਵ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ (ਨਿਯਮ 771) ਅਤੇ ਮੁਰੰਮਤ ਆਦਿ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ (ਨਿਯਮ 772)। ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਹਰ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੇ ਕੰਮ ਉੱਤੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਸਖਤ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਲਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਸਪਿਰਿਟ ਦੇ

ਸਟਾਕ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਸਟਡੀ ਅਤੇ ਬਰਬਾਦੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਸਮਾਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਮੈਨੂਅਲ ਏ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ 708 ਅਤੇ 709 ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ 1969 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 7(11) ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ, ਇਸ ਲਈ, ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਲਾਪਰਵਾਹੀ

48. ਹੁਣ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਲਈ, ਯਾਨੀ ਕਿ ਅਗਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹੋਈ ਆਮਦਨ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਨਸ਼ਟ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉੱਤਪੰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਆਧਾਰਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਾਵੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪਵਾਦ ਅਤੇ ਬਚਾਅ।

49. "ਲਾਪਰਵਾਹੀ" ਉਹ ਵਰਗ ਹੈ ਜੋ "ਗਲਤੀਆਂ" ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। "ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ" ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਨਿਆਇਕ ਸਿਦਾਂਤ ਨੂੰ ਸਾਲਮੰਡ ਆਨ ਜੁਰਿਸਪ੍ਰੂਡੈਂਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਜਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬੰਧਨ ਹੈ ਜੋ ਗਲਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਗਲਤੀ ਦੇ ਇਲਾਜ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।"

"ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ" ਕਿਸੇ ਫਰਜ਼ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਤੋਂ ਉੱਤਪੰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕਾਰਜ ਜਾਂ ਚੁੱਕਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਹੁਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਵਰਗੀਕਰਣ ਨੂੰ ਨਾਗਰਿਕ ਜਾਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਤੇ ਉਪਚਾਰਕ ਜਾਂ ਦੰਡਾਤਮਕ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਿਆਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਾਰਨ ਉੱਤਪੰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹਾਂ। ਸ਼ਾਮਲ ਸਵਾਲਾਂ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼ਾਂ, ਲੈਕਸੀਕਨਾਂ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ "ਲਾਪਰਵਾਹੀ" ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਸੰਕੇਤ ਦੀ ਸਮਝ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ।

49.1. ਕੰਸਾਈਜ਼ ਆਕਸਫੋਰਡ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ8 ਵਿੱਚ, "ਲਾਪਰਵਾਹੀ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਅਤੇ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ:-

"ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨ. ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਉਚਿਤ ਦੇਖਭਾਲ ਨਾ ਕਰਨਾ।

ਕਾਨੂੰਨ ਦੇਖਭਾਲ ਦੀ ਫਰਜ਼ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਜੋ ਨੁਕਸਾਨ ਵਿੱਚ ਨਤੀਜਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।"

ਇਸ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ "ਲਾਪਰਵਾਹ" ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕ੍ਰਿਆ ਰੂਪ "ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ" ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ, ਗੂੜ੍ਹੀ ਸਮਝ ਲਈ, 'ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨਾ' ਕ੍ਰਿਆ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸੇ ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਅਤੇ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ:

"ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨਾ ਵੀ. ਉਚਿਤ ਦੇਖਭਾਲ ਜਾਂ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦੇਣਾ।

ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਫੇਲ ਹੋਣਾ; ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਫੇਲ ਹੋਣਾ।"

49.2. ਵੈਬਸਟਰ ਦੀ ਤੀਜੀ ਨਵੀਂ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕੋਸ਼ ਵਿੱਚ, 11 ਸ਼ਰਤਾਂ "ਅਣਗਹਿਲੀ" ਅਤੇ "ਲਾਪਰਵਾਹੀ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ: -

ਕੁਝ ਨਾ ਕਰਨਾ। "ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼" 1 a : ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਜਾਂ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਜਾਂ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾ ਦੇਣਾ; ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਜਾਂ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਨਾ ਜਾਂ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨਾ: ਅਣਗੌਲ, ਉਪੇਕਸ਼ਾ ਕੁਝ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ

--ਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਰੂਸ ਪੇਨ --ਇਆ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅਸਲ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ --ਬ: ਪਰਯਾਪਤ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦੇਣਾ: ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਜਾਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਨਾ ਕਰਨਾ: ਹੌਲੀ ਜਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾ ਕਰਨਾ: ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਜਾਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਜਾਂ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦੇਣਾ: ਹੌਲੀ ਜਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾ ਕਰਨਾ --ਇਆ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਡਿਊਟੀ --ਇਆ ਉਸ ਨੇ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਕੈਦੀ ਸੀ --ਬਰਨਾਰਡ ਸਮਿਥ।

"ਲਾਪਰਵਾਹੀ 1 ਅ: ਲਾਪਰਵਾਹ ਹੋਣ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਜਾਂ ਹਾਲਤ : ਉਹ ਅਸਫਲਤਾ ਜੋ ਇੱਕ ਸਮਝਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ -- ਲਗਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ".

49.3. ਬਲੈਕ ਦੀ ਲਾਅ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ1 ਵਿੱਚ, "ਲਾਪਰਵਾਹੀ" ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕਈ ਰੂਪਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਉਪਯੁਕਤ ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਸਕਦੇ ਹਾਂ -:

"ਲਾਪਰਵਾਹੀ, ਨ. (14ਵੀਂ ਸਦੀ) 1. ਉਹ ਅਸਫਲਤਾ ਜੋ ਇੱਕ ਸਮਝਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਉਸ ਮਿਆਰ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ; ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਿਆਰ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਹੈ ਜੋ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਅਸਮਾਨ ਜੋਖਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਉਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਜੋ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ, ਇਛਾਪੂਰਵਕ, ਜਾਂ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਦੀ ਹੈ; ਉਹ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਜੋ ਇੱਕ ਸਮਝਦਾਰ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਖਾਸ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਜਾਂ ਉਹ ਕੰਮ ਨਾ ਕਰਨਾ ਜੋ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਰਦਾ ....

ਸਕ੍ਰਿਯ ਲਾਪਰਵਾਹੀ. (1875) ਇੱਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਜਾਂ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਉੱਤਪੰਨ ਲਾਪਰਵਾਹੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਬੈਰੀਅਰ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਉਣਾ. ਸੀ.ਐੱਫ. ਨਿਸਕ੍ਰਿਯ ਲਾਪਰਵਾਹੀ.

ਐਡਵੈਂਟ ਲਾਪਰਵਾਹੀ. (1909) ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਭਿਨੇਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਅਸਮਾਨ ਜੋਖਮ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੈ: ਲਾਪਰਵਾਹੀ. -- ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ; ਸੁਪਾਈਨ ਲਾਪਰਵਾਹੀ. ਆਕਸਮਿਕ ਲਾਪਰਵਾਹੀ. (1812) ਇੱਕ ਮੁਦਾਈ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ (1) ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦਾ ਉਚਿਤ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਮੁਦਾਇਆ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਖਤਰੇ ਨੂੰ ਖੋਜ ਸਕੇ, (2) ਖਤਰੇ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਚਿਤ ਯੋਗਤਾ, ਧਿਆਨ, ਲਗਨ, ਅਤੇ ਹੁਨਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ, ਜਾਂ (3) ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਖਤਰਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਝਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵਾਂਗ ਤਿਆਰੀ ਕਰਨਾ.

ਘੋਰ ਲਾਪਰਵਾਹੀ. (16ਵੀਂ ਸਦੀ) 1. ਥੋੜੀ ਜਿਹੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਜਾਂ ਧਿਆਨ ਦੀ ਵੀ ਘਾਟ।

• ਘੋਰ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਅਤੇ ਸਧਾਰਣ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਦਰਜੇ ਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦਾ। ਘੋਰ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨੂੰ ਰਵਾਇਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਧਿਆਨ ਦੀ ਘਾਟ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਆਦਤਨ ਲਾਪਰਵਾਹ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ ਵਰਤਦੇ ਹਨ। – ਇਸਨੂੰ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਅਤੇ ਚਾਹਵਾਨ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। 2. ਕਾਨੂੰਨੀ ਫਰਜ਼ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਪਰਿਣਾਮਾਂ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਦੇ ਸੱਚੇਤ ਵਲੰਟਰੀ ਕਾਰਜ ਜਾਂ ਚੁੱਕਰ ਵਿੱਚ ਲਾਪਰਵਾਹੀ। – ਇਸਨੂੰ ਲਾਪਰਵਾਹੀ; ਚਾਹਵਾਨ ਲਾਪਰਵਾਹੀ; ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ; ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਅਤੇ ਚਾਹਵਾਨ ਲਾਪਰਵਾਹੀ; ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਅਤੇ ਚਾਹਵਾਨ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ; ਖਤਰਨਾਕ ਲਾਪਰਵਾਹੀ; ਮੇਗਾ-ਨੇਗਲੀਜੈਂਟੀਆ. ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਅਣਜਾਣ ਲਾਪਰਵਾਹੀ. (18ਵੀਂ ਸਦੀ) ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਅਣਉਚਿਤ ਜੋਖਮ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰਵਾਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਟਾਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। – ਇਸਨੂੰ ਸਧਾਰਣ ਲਾਪਰਵਾਹੀ. ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਨਿਸਕ੍ਰਿਆ ਲਾਪਰਵਾਹੀ. (18ਵੀਂ ਸਦੀ) ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਚੁੱਕਰ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਜਾਂ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਖਤਰਨਾਕ ਹਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਨਾ ਕਰਨਾ। ਸੀ.ਐੱਫ. ਸਕ੍ਰਿਆ ਲਾਪਰਵਾਹੀ.

ਆਰ. ਪੀ. ਅਨੰਤਨਾਰਾਯਣਨ ਦੀ "ਏਡਵਾਂਸਡ ਲਾ ਲੈਕਸੀਕਨ" ਵਿੱਚ, "ਲਾਪਰਵਾਹੀ" ਦੇ ਭਾਵ ਨੂੰ ਅੰਤਰਾਲਿਆ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

“ਲਾਪਰਵਾਹੀ. ਉਸ ਧਿਆਨ ਦੀ ਘਾਟ ਜੋ ਇੱਕ ਸਮਝਦਾਰ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸੇ ਜਾਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤਦਾ। ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਫਰਜ਼ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦੀ ਘਾਟ।”

5ਵੀਂ ਐਡੀਸ਼ਨ, ਵੌਲ. 3, ਪੰਨਾ 3435 ਉਸ ਧਿਆਨ ਦੀ ਘਾਟ ਜੋ ਇੱਕ ਸਮਝਦਾਰ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਏ ਉਸੇ ਜਾਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤਦਾ।

ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਇਹ ਹੈ "ਉਚਿਤ ਸਾਵਧਾਨੀ, ਚੌਕਸੀ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਦੀ ਘਾਟ; ਅਜਿਹੀ ਸਾਵਧਾਨੀ, ਚੌਕਸੀ ਅਤੇ ਧਿਆਨ, ਜੋ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਧੀਨ ਸਮਝਦਾਰੀ ਅਤੇ ਸਧਾਰਣ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ।"

50. ਜਿਊਰਿਸਪ੍ਰੂਡੈਂਸ 'ਤੇ ਸੈਲਮੰਡ4 ਨੇ ਗ੍ਰਿਲ ਬਨਾਮ ਜਨਰਲ ਆਇਰਨ ਸਕਰੂ ਕੋਲੀਅਰੀ ਕੰਪਨੀ: (1866) ਐਲ.ਆਰ. 1 ਸੀ.ਪੀ.; ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਇਹ ਹੈ "ਅਜਿਹੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੀ ਘਾਟ ਜੋ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਸੀ"; ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਵਿੱਚ ਅਣਜਾਣ ਅਤੇ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਬਾਰੀਕ ਫਰਕ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ:-

"ਇਸ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਵੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਕਿ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਜਾਂ ਕੇਅਰਲੈਸਨੈਸ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਘਾਟ ਜਾਂ ਅਣਧਿਆਨਤਾ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੋਵੇ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਇਸ ਦਾ ਆਮ ਰੂਪ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਇਕੋ ਇਕ ਰੂਪ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਮੈਂ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਾਂ, ਨਾ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਮੈਂ ਲਾਪਰਵਾਹ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਦੇ ਖਤਰਨਾਕ ਸੁਭਾਵ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ, ਜਾਂ ਮੂਰਖਤਾਪੂਰਵਕ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਕੋਈ ਖਤਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਜ਼ਰੂਰ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹਾਂ। ਪਰ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਰੂਪ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਜਾਂ ਅਣਧਿਆਨਤਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਮੈਂ ਇੱਕ ਭੀੜ ਭਰੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਗੱਡੀ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਗਰੂਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਿਸ ਗੰਭੀਰ ਜੋਖਮ ਵਿੱਚ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਚੋਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਮੈਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਅਤੇ ਇਰਾਦਤਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦਾ ਹਾਂ। ਫਿਰ ਵੀ ਜੇ ਕੋਈ ਘਾਤਕ ਹਾਦਸਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਂ, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਾਰਨ ਹੋਮੀਸਾਈਡ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਗਲਤੀ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਜੋਖਮ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਇੱਛਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ, ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਵਿਲਫੁਲ ਨਹੀਂ, ਚੂੰਕਿ ਇਹ ਚਾਹਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ, ਨਾ ਹੀ ਅਣਧਿਆਨਤਾ ਵਿੱਚ, ਚੂੰਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਭਵ ਜਾਂ ਭਾਵੇਂ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਵਿੱਚ (ਸੀ)।"

51. ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕੇਸ ਲਾਅ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕੰਚਨਮਾਲਾ ਵਿਜੈਸਿੰਘ ਸ਼ਿਰਕੇ ਅਤੇ ਹੋਰ: (1995) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 659 ਵਿੱਚ

9."ਲਾਪਰਵਾਹੀ" ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:- "...‘ਲਾਪਰਵਾਹੀ’ ਉਹ ਚੂਕ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਸਮਝਦਾਰ ਮਨੁੱਖ ਜਾਂ ਇੱਕ ਸਾਵਧਾਨ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ..."

52. ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਧਿਆਨ ਦੀ ਅਭਿਆਸ ਨਾ ਕਰਨਾ ਜੋ ਇਕ ਸਮਝਦਾਰ ਸਾਵਧਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ; ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਕ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਜਿਥੇ ਗਲਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬੇਜਾ ਜੋਖਮ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ ਪਰ ਇਹ ਅਣਜਾਣ ਜਾਂ ਨਿਸਕਿਰਿਆ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਅਗਾਉਂਤੀ ਦੇਖਭਾਲ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਛੱਡਤ ਕਾਰਨ ਉੱਤੇ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਾਰਨ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਕੰਪਨੀ 'ਤੇ ਲਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਬਿਨਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਅਪਵਾਦਾਂ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਤੈਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਰੱਬ ਦਾ ਕਾਰਜ

53. ਵਿਭਾਗ ਅੱਗੇ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਕੰਪਨੀ ਨੇ "ਰੱਬ ਦੇ ਕਾਰਜ" ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸੁਝਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਅੱਗ ਲੱਗ ਗਈ ਹੋਵੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਸਾਰੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਬਰਤੀ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਰੱਬ ਦਾ ਕਾਰਜ ਸੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ, ਕੋਈ ਮਨੁੱਖੀ ਏਜੰਸੀ ਦਾ ਕੋਈ ਕੰਟਰੋਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਾਡੇ ਅੱਗੇ ਬਹਿਸ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਸਬੰਧਿਤ ਪਿਛੋਕੜ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਇਹ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ "ਰੱਬ ਦੇ ਕਾਰਜ" ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਿਹਿਤਾਰਥਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਦੇ ਨਿਆਇਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ।

54. ਰਾਮਨਾਥ ਅਯਿਯਰ ਦੀ ਉੱਨਤ ਕਾਨੂੰਨ ਲੈਕਸੀਕਨ ਵਿੱਚ, "ਰੱਬ ਦੇ ਕਾਰਜ" ਜਾਂ ਵਿਸ ਮੇਜਰ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਵਿਵਿਧ ਅਰਥ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਲੇਖ ਅਤੇ ਹਵਾਲਾਵਾਂ ਨਾਲ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਪਹਿਲੂ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ -

5ਵੀਂ ਐਡੀਸ਼ਨ, ਪੰਨਾ 83 ਨਹੀਂ, ਫਿਰ ਇਹ ਇਕ ਰੱਬ ਦਾ ਕਾਰਜ ਹੈ ਜੋ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਦਿਵਾਏਗਾ, ਚਾਹੇ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕਿੰਨਾ ਹੀ ਤੁਚ੍ਛ ਜਾਂ ਆਮ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਜੇ ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਘਟਨਾ ਦੀ ਅਪ੍ਰਤੀਯਾਸ਼ਿਤ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਸਿਰਫ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਰੱਬ ਦਾ ਕਾਰਜ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਬਚਾਅ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਫਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਵੇ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰੇ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੈ ਜਿਥੇ ਰੱਬ ਦਾ ਕਾਰਜ ਇਕ ਬਚਾਅ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗਾ।"

ਆਰ.ਐਫ.ਵੀ. ਹਿਊਸਟਨ. ਸੈਲਮੰਡ ਉੱਤੇ ਟੋਰਟਸ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ 330 (17ਵੀਂ ਐਡ. 1977).

"ਇੱਕ ਕੁਦਰਤੀ ਕਾਰਜ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੂਫਾਨ, ਹੜ੍ਹ ਜਾਂ ਭੂਚਾਲ ਜੋ ਪੂਰਵਾਨੁਮਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਕੋਈ ਵੀ ਘਟਨਾ ਜੋ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਸਾਧਾਰਣ ਹੋਵੇ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਨੁੱਖੀ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਪੂਰਵ-ਵਿਚਾਰ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਨਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਿਜਲੀ, ਅਜੀਬ ਜਵਾਰੀ ਲਹਿਰਾਂ ਜਾਂ ਹੜ੍ਹ ਆਦਿ, ਜੋ ਇੱਕ ਠੇਕੇਦਾਰ ਨੂੰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਮਾਲ ਢੋਣ ਵਾਲੇ, ਇਸ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।"

".....'ਭਗਵਾਨ ਦਾ ਕਾਰਜ' ਸ਼ਬਦ ਕੁਦਰਤੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖੀ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜੀ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਿਜਲੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਅਚਾਨਕ ਕੁਦਰਤੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੇਜ਼ ਅੰਧੜ, ਬਰਫ਼ਬਾਰੀ, ਤੂਫਾਨ, ਚੱਕਰਵਾਤ, ਜਵਾਰੀ ਲਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ। ਪਰ ਹਰ ਅਚਾਨਕ ਹਵਾ ਅਤੇ ਤੂਫਾਨ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਬਹਾਨਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ, ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਣ ਦੀ ਉਚਿਤ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੋਵੇ। ਭਗਵਾਨ ਦਾ ਕਾਰਜ ਕੋਈ ਬਹਾਨਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਇੰਨਾ ਅਚਾਨਕ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਉਚਿਤ ਮਨੁੱਖੀ ਪੂਰਵ-ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ, ਜਿਹੜੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਥਾਂ ਦੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ...."

54.1 ਮਹਾਦੇਵ ਸ਼ੈੱਟੀ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਹਨ ਦੁਰਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਪੈਰਾਪਲੇਜਿਕ ਬਣ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਯਾਤਰੀ ਸੀ, ਉਹ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਉਚਾਈ ਤੋਂ ਲੁੱਢਕ ਕੇ ਇੱਕ ਗੱਡ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਜਾ ਪਈ। ਉਸ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਪੱਖ ਸੀ ਕਿ ਦੁਰਘਟਨਾ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਅਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਭਰੀ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਇੱਕ ਭਗਵਾਨ ਦਾ ਕਾਰਜ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਭਗਵਾਨ ਦੇ ਕਾਰਜ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਕਾਰਜਾਂ ਜਾਂ ਚੂਕਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਾਇਆ:

"9. 'ਭਗਵਾਨ ਦਾ ਕਾਰਜ' ਸ਼ਬਦ ਕੁਦਰਤੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖੀ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜੀ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਿਜਲੀ, ਤੂਫਾਨ ਆਦਿ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਅਚਾਨਕ ਕੁਦਰਤੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ

ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੇਜ਼ ਅੰਧੜ, ਬਰਫ਼ਬਾਰੀ, ਤੂਫਾਨ, ਚੱਕਰਵਾਤ, ਜਵਾਰੀ ਲਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ। ਪਰ ਹਰ ਅਚਾਨਕ ਹਵਾ ਅਤੇ ਤੂਫਾਨ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਬਹਾਨਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ, ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਣ ਦੀ ਉਚਿਤ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੋਵੇ। ਭਗਵਾਨ ਦਾ ਕਾਰਜ ਕੋਈ ਬਹਾਨਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਇੰਨਾ ਅਚਾਨਕ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਉਚਿਤ ਮਨੁੱਖੀ ਪੂਰਵ-ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ, ਜਿਹੜੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਥਾਂ ਦੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਜਿੱਥੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਦੁਆਰਾ, ਰੋਕਥਾਮ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਲਾਰਡ ਵੈਸਟਬਰੀ ਨੇ ਭਗਵਾਨ ਦੇ ਕਾਰਜ (ਸਕਾਟਿਸ਼ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦੰਮਨ ਫਾਤਾਲੇ) ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖੀ ਪੂਰਵ-ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਮਨੁੱਖੀ ਸਿਆਣਪ ਨੂੰ ਪਛਾਣਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਭਗਵਾਨ ਦੇ ਕਾਰਜ ਦੇ ਸੱਚੇ ਅਰਥ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਲਾਰਡ ਬਲੈਕਨੇਬਰਘ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ "ਇੱਕ ਅਜੇਤੀ ਅਤੇ ਅਨਪ੍ਰਤੀਖਿਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਜੋਂ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜੋ ਸਾਡੀ ਮਨੁੱ

54.2. ਯੋਰਹਾ ਸੁਧਾਭਕਤੀ ਰਾਜਾਹਬਾਈ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਡੈਮ ਤੋਂ ਛੱਡਿਆ ਗਿਆ ਪਾਣੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਭਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਥੇ ਦੇ ਪੌਦੇ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਗਏ। ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਭਾਰੀ ਮੀਂਹ ਅਤੇ ਡੈਮ ਨੂੰ ਨਾ ਛੱਡਣ ਨਾਲ ਡੈਮ ਟੁੱਟ ਜਾਣ ਦੇ ਖਤਰੇ ਕਾਰਨ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਡੈਮ ਤੋਂ ਛੱਡਣਾ ਪਿਆ; ਅਤੇ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਜਨਹਿਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਮੀਂਹ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ, ਜੋ ਕਿ ਰੱਬ ਦੀ ਮਾਰ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮੌਨਸੂਨ ਦੇ ਮੌਸਮ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਪਾਣੀ ਦੇ ਨਿੱਚੇ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਾ ਰੱਖਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਨੁਕਸਾਨ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸੰਬੰਧ ਨਾਲ ਉਕਤ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਕੰਮ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮੀਂਹ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਬ ਦੀ ਮਾਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਟੋਰਟ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਮੀਂਹ ਕਾਰਨ ਪਾਣੀ ਛੱਡਣਾ ਪਿਆ; ਅਤੇ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਭਾਰੀ ਮੀਂਹ ਕਾਰਨ, ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦਾਖਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ।

54.2.1. ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਇਹ ਜਾਂਚਦਿਆਂ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਗੰਭੀਰ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ, ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਿੱਧ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਾਣੀ

ਉਚਿਤ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਬਣਾਈ ਅਤੇ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮੌਨਸੂਨ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਨੂੰ ਇਸ ਅਸਰ ਨਾਲ ਵੀ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਛੱਡਿਆ ਨਾ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਡੈਮ ਨੂੰ ਤੋੜ ਦਿੰਦਾ ਅਤੇ ਉਹ ਕਾਰਵਾਈ ਜਨਤਕ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਡੈਮ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੂੰ ਉਸ ਡੈਮ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਛੱਡਣ ਕਾਰਨ ਨੁਕਸਾਨ ਉੱਠਾਣਾ ਪਿਆ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਰ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਡੈਮ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦੇ ਉਚਿਤ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੋਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਉਸ ਡੈਮ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ; ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਡੈਮ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਜੋ ਪੜੋਸੀਆਂ ਜਾਂ ਰਾਹਗੀਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦੀ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਕਿ ਡੈਮ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਮੌਨਸੂਨ ਦੀਆਂ ਬਾਰਿਸ਼ਾਂ ਕਾਰਨ ਵਧ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਭਾਰ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। "ਭਗਵਾਨ ਦੇ ਕੰਮ" ਦੇ ਬਚਾਅ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਾਇਆ: -

"22. .... ਭਗਵਾਨ ਦਾ ਕੰਮ ਉਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਸਿੱਧਾ, ਤੇਜ਼, ਅਚਾਨਕ ਅਤੇ ਨਾ-ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਤਰਾ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨਾਲ, ਪੂਰਵਾਨੁਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਾਂ ਜੇ ਪੂਰਵਾਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਤਰਾ ਦੀ ਮਨੁੱਖੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਹੁਨਰ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਹ ਕੰਮ ਜੋ ਕੁਦਰਤ ਦੀਆਂ ਮੂਲ ਤਾਕਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਨੁੱਖ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਭਗਵਾਨ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਣਗੇ। ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ: ਤੂਫਾਨ, ਅੰਧੜ, ਬਿਜਲੀ, ਬਾਰਿਸ਼ ਦਾ ਅਸਾਧਾਰਣ ਪਤਨ, ਅਸਾਧਾਰਣ ਉੱਚ ਜਵਾਰ, ਅਸਾਧਾਰਣ ਤੀਖੀ ਠੰਢ, ਜਾਂ ਇੱਕ ਜਵਾਰ ਬੋਰ ਜੋ ਇੱਕ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਮਧ ਜਲ ਵਿੱਚ ਬਹਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਅਨੇਖਾ ਹੋਵੇ

ਜਾਂ ਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਸਾਧਾਰਣ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ....."

5.4.3. ਪਟੇਲ ਰੋਡਵੇਜ਼ (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਮ ਢੋਆਈਕਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਸਮਾਨ ਨੂੰ ਗੋਦਾਮ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਆਮ ਢੋਆਈਕਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਰਲਾ ਕੈਨਵੇਅਰ (15ਵੀਂ ਐਡਨ., 1999) ਪੰਨਾ 9. 1724 ਤੋਂ ਇੱਕ ਗੁਜ਼ਾਰਸ਼ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ; ਇਹ ਬਲਕਿ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਧਾਰਣ ਧਿਆਨ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਨਿਯਮ ਆਮ ਢੋਆਈਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਜੋ, ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਵਿੱਚ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਸਮਾਨ ਨੂੰ ਗੁੰਮ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ ਜਾਂ ਵਿਤਰਣ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਪਰਵਾਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

55. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਾ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਥੇ ਕੁਦਰਤੀ ਤਾਕਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੂਫਾਨ, ਹੜ੍ਹ, ਬਿਜਲੀ ਜਾਂ ਭੂਚਾਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੁਝ ਵੀ ਕਾਰਜਰਤ ਜਾਂ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ ਹੋਵੇ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਬਾਹਰੀ ਕੁਦਰਤੀ ਤਾਕਤ ਹਿੰਸਕ ਜਾਂ ਅਚਾਨਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਾਰਜਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤਾਂ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਅੱਗ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਰੱਬ ਦੇ ਕੰਮ ਨਾਲ ਕੁਝ ਵੀ ਪਰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀਆਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਅਟਲ ਦੁਰਘਟਨਾ

56. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬੀ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਾਰੀ ਸਾਵਧਾਨੀਆਂ ਬਰਤੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਜੇ ਅੱਗ ਦੀ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਮਨੁੱਖੀ ਕੰਟਰੋਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੀ ਜਿਸ ਲਈ ਜਵਾਬੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਦਲੀਲਾਂ, ਵਧੀਆ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਪਵਾਦ ਵਜੋਂ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਥੇ ਅਟਲ ਦੁਰਘਟਨਾ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਆਧਾਰ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ, ਅਸੀਂ ਸਾਲਮੰਡ ਦੁਆਰਾ ਕਹੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ: -

"ਦੁਰਘਟਨਾ, ਗਲਤੀ ਵਾਂਗ, ਯਾ ਤਾਂ ਦੋਸ਼ਯੋਗ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਅਟਲ। ਇਹ ਦੋਸ਼ਯੋਗ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਅਟਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਟਾਲਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੇ ਗਏ ਮਿਆਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਵੇ। ਦੋਸ਼ਯੋਗ ਦੁਰਘਟਨਾ ਕੋਈ ਬਚਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਉਹਨਾਂ ਅਪਵਾਦਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਜਿਥੇ ਗਲਤ ਇਰਾਦਾ ਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਇਕੱਲਾ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਆਧਾਰ ਹੈ। ਅਟਲ ਦੁਰਘਟਨਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਗਰਿਕ ਅਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਬਚਾਅ ਹੈ।

ਇਸ ਨਿਯਮ ਲਈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨਾਗਰਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ, ਘੱਟੋ-ਘੱਟ, ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਅਪਵਾਦ ਹਨ। ਇਹ ਉਹ ਮਾਮਲੇ ਹਨ ਜਿਥੇ ਕਾਨੂੰਨ ਇਸ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਜੋਖਮ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ, ਅਤੇ ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਲਵੇਗਾ। ਜੇ ਉਹ ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰ (ਐਫ), ਜਾਂ ਪਾਣੀ ਦਾ ਰਿਜ਼ਰਵਾਇਰ (ਜੀ) ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਪਦਾਰਥ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਜੇ ਇਹ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਪੜੋਸੀਆਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਵੇ (ਐਚ), ਉਹ ਇਹ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਆਪਣੇ ਜੋਖਮ 'ਤੇ ਕਰੇਗਾ (ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ), ਅਤੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਰਬੋਤਮ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਗਾਊਂ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ....."

57. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਣ ਬਾਰੇ "ਅਟੱਲ ਦੁਰਘਟਨਾ", ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਅੱਗ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਹੈ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੇ ਗਏ ਮਿਆਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਂ ਵੱਧ ਦੇਖਭਾਲ ਦੀ ਇੱਕ ਡਿਗਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਵਾਲ ਹੋਵੇਗਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਮਝੋ ਕਿ ਕਿਸ ਲਈ ਆਮ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਲੋੜ ਸੀ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਿਰਾਸਤ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੰਪਨੀ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਆਮ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਲੋੜਾਂ 'ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸਵਾਲ 'ਚ ਅੱਗ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ

ਸੀ। ਇੱਕ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਢੁਕਵਾਂ ਜਵਾਬ, ਸਾਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੈਣਾ ਪਵੇਗਾ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਾਰਕਾਂ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ. ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਸ ਲਾਭਦਾਇਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਤਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿਓਗੱਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਬੋਲਦੀ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਤਹਿਤ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਸਿਰਫ਼ ਤੋਂ ਮੰਨੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦੇ ਤੱਥ; ਬੇਸ਼ੱਕ, ਅਨੁਮਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਦੁਰਘਟਨਾ ਅਤੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਕਾਰਕ.

ਰੈਸ ਇਪਸਾ ਲੋਕੁਇਟਰ

58. ਅਧਿਕਤਮ ਰੈਸ ਇਪਸਾ ਲੋਕੁਇਟਰ ਦੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕੁਝ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇਹ ਫੈਸਲੇ ਵਾਹਨ ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ ਪਰ ਉਥੇ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਅਜੇ ਵੀ ਰੈਸ ਇਪਸਾ ਲੋਕੁਇਟਰ ਦੇ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਮੌਲਿਕ ਹਨ।

58.1. ਸ਼ਿਆਮ ਸੁੰਦਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਸਟੇਟ: (1974) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 690 ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਪੀੜਤ ਇੱਕ ਟਰੱਕ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਇੰਜਣ ਅੱਗ ਲੱਗ ਗਈ ਅਤੇ ਵਾਹਨ ਤੋਂ ਕੂਦਦਿਆਂ ਉਹ ਸੜਕ ਦੇ ਪਾਸੇ ਇੱਕ ਪੱਥਰ ਨਾਲ ਟਕਰਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੌਕੇ ਉੱਤੇ ਹੀ ਮਰ ਗਿਆ। ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਕੇਵਲ ਟਰੱਕ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲੱਗਣਾ ਹੀ ਡਰਾਈਵਰ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦਾ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ; ਅਤੇ ਕਿ ਰੈਸ ਇਪਸਾ ਲੋਕੁਇਟਰ ਦਾ ਕੋਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਇੰਟਰ ਅਲੀਆ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ:-

"..... ਅਧਿਕਤਮ ਰੈਸ ਇਪਸਾ ਲੋਕੁਇਟਰ ਨੂੰ ਤਦ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਦੁਰਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਕੇਵਲ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਅਣਜਾਣ ਹੈ, ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਦਾ, ਜੇਕਰ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਸਹੀ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕਦੇ ਕਦੇ, ਦੁਰਘਟਨਾ ਦਾ ਤੱਥ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦਾ ਸਬੂਤ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਅਧਿਕਤਮ ਰੈਸ ਇਪਸਾ ਲੋਕੁਇਟਰ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।"

58.1.1. ਫਿਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਕੌਟ ਬਨਾਮ ਲੰਡਨ & ਸੇਂਟ ਕੈਥਰੀਨ ਡੌਕਸ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪੈਸੇਜ ਨੂੰ ਉਦ੍ਧ□ਤ ਕੀਤਾ: (1865) 3 ਐਚ&ਸੀ 596, 601 :- "... ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਚੀਜ਼ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸੇਵਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੁਰਘਟਨਾ ਅਜਿਹੀ ਹੈ ਜੋ ਸਾਧਾਰਣ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਵਾਪਰਦੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮਾਨਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸਬੂਤ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੁਰਘਟਨਾ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦੇਣ ਕਾਰਨ ਵਾਪਰੀ।"

58.1.2. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਮੈਕਸਿਮ ਦੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਖਤ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਹੋਰ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਦੇਖਿਆ:-

"ਹਾਦਸਾ ਸਿਰਫ ਹੋਣ ਨਾਲ ਹੀ ਮੁਦਈ ਦੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਹੋਰ ਕਾਰਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੈਕਸਿਮ ਸਾਧਾਰਣ ਸਮਝ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀ ਗਈ ਸਾਵਧਾਨੀ ਬਾਰੇ ਤੱਥ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਅਣਜਾਣ ਹਨ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ (ਦੇਖੋ ਬਾਰਕਵੇ ਬਨਾਮ ਐਸ. ਵੈੱਲਜ਼ ਟ੍ਰਾਂਸਕੋ (1950) 1 ਸਾਰੇ ਈਆਰ 392, 399))।"

58.2. ਪੁਸ਼ਪਾਬਾਈ ਪੁਰਸੋਤਮ ਉਦੇਸ਼ੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਐਮ.ਕੇ. ਰਣਜੀਤ ਗਿਨਿੰਗ ਅਤੇ ਪ੍ਰੈਸਿੰਗ ਕੰਪਨੀ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਅਨੁਸਾਰ (1977) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 745, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫਿਰ ਤੋਂ ਰੇਸ ਇਪਸਾ ਲੋਕੁਇਟਰ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੀਚਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਇਆ:-

"6. ਆਮ ਨਿਯਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹਾਦਸੇ ਦਾ ਅਸਲ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਪਰ ਸਿਰਫ

ਮੁਦਈ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਬਣਾਇਆ, ਮੁਦਈ ਹਾਦਸਾ ਤਾਂ ਸਾਬਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਾਬਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਜੋ ਮੁਦਈ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰ ਸਕੇ। ਇਸ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨੂੰ ਰੇਸ ਇਪਸਾ ਲੋਕੁਇਟਰ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਟਾਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਬਦਾਂ ਰੇਸ ਇਪਸਾ ਲੋਕੁਇਟਰ ਦਾ ਆਮ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਹਾਦਸਾ "ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ" ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਕਹਾਣੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਹਾਦਸਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਮੁਦਈ ਲਈ ਹਾਦਸਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਹੀ ਕਾਫੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਫਿਰ ਇਹ ਮੁਦਈ ਉੱਤੇ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਬਤ ਕਰੇ ਕਿ ਹਾਦਸਾ ਉਸਦੀ ਆਪਣੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਹੋਇਆ। ਸਾਲਮੰਡ ਆਨ ਦ ਲਾਅ ਆਫ ਟੋਰਟਸ (15ਵੀਂ ਐਡ.) ਪੰਨਾ 300 'ਤੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ: "ਮੈਕਸਿਮ ਰੇਸ ਇਪਸਾ ਲੋਕੁਇਟਰ ਜਦੋਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਬਹੁਤ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਹਾਦਸਾ ਮੁਦਈ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਬਿਨਾਂ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ ਕਿ ਇੱਕ ਸਮਝੌਦਾਰ ਜਿਊਰੀ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਦੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਮੰਨ ਸਕਦਾ ਹੈ"। ਹਾਲਸਬਰੀ ਦੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ, 3ਜੀ ਐਡ., ਵੌਲ. 28, ਪੰਨਾ 'ਤੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ:

77, ਸਥਿਤੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ: "ਆਮ ਨਿਯਮ ਦਾ ਅਪਵਾਦ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਬੋਝ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਵਿੱਚ ਮੁਦਾਈ 'ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਤੱਥ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉੱਠਣ ਵਾਲਾ ਸਹੀ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਚੋਟ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਉਹ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਿਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਆਪਣੀ ਹੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੱਸਦੀ ਹੈ' ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵੱਲੋਂ, ਕਹਾਣੀ ਜੋ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਉਹ ਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਧੁੰਦਲੀ ਹੈ"। ਜਿਥੇ ਇਸ ਮੈਕਸਿਮ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਹੈ ਉਥੇ ਬੋਝ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ 'ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰੇ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਹ ਲਾਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਕਿ ਹਾਦਸਾ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ....."

ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੰਪਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ

59. ਜੋ ਕੁਝ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਗੋਦਾਮ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਉਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਘਿਰ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਉਥੇ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ। ਇੱਥੇ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ਟ ਹੋਈ ਸ਼ਰਾਬ 'ਤੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਸਟਡੀ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਭਾਗ ਕੋਲ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਅਤੇ ਗੋਦਾਮ 'ਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਸੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਹੋਰ, ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਅੱਗ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ "ਰੱਬ ਦਾ ਕੰਮ" ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

60. ਫਿਰ ਮਾਮਲਾ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅੱਗ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਅਟਲ ਹਾਦਸਾ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਜਾਂਚਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਸਟਡੀ ਲਈ ਕੀ ਸਾਮਾਨਿਆ ਅਤੇ ਤਰਕਸੰਗਤ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸੀ ਅਤੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਕਾਰਕਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

61. ਨੋਟਿਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਢਲੇ ਕਾਰਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨ ਸਧਾਰਣ ਸਮਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਐਲਕੋਹਲ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਜੋ ਆਪਣੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ ਅੱਗ ਫੜ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਧਾਰਣ ਸਮਾਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸਮਝੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਖਾਸ ਧਿਆਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨ ਲਈ ਪਰਯਾਪਤ ਜਾਂ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।

62. 19.09.2002 ਨੂੰ, ਸਹਾਇਕ ਬਿਜਲੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਿਸ ਨੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਦੀ ਆਵਧਿਕ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਦੋ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਪਹਿਲੂ ਸੀ ਕਿ "ਸਾਵਧਾਨੀ" ਦੀ ਪਲੇਟ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਦੂਜਾ ਨਿਰੀਖਣ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੀ ਕਿ ਵਿਤਰਣ ਪੈਨਲ ਦੇ ਇੱਕ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ, ਧਰਤੀ ਦੀ ਤਾਰ ਪਤਲੀ ਤਾਰ ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਗਈ ਸੀ; ਅਤੇ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸੇ ਨੂੰ ਹਟਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸਟ੍ਰਿਪ ਅਰਥਿੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।" 01.03.2003 ਨੂੰ, ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਐਤਰਾਜ਼ ਨਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਫਾਇਰ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਅਫਸਰ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅੱਗ ਬੁਝਾਉਣ ਦੇ ਸਾਮਾਨ ਸਹੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਪਰ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਹਜਾਨਪੁਰ ਦੇ ਫਾਇਰ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਭਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਰੀਖਿਆ

ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ; ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਫੋਮ ਇੰਸਟਾਲੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅੱਗ ਬੁਝਾਉਣ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਬਿਹਤਰ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।18

60.2.1. ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਟ੍ਰਿਪ ਅਰਥਿੰਗ ਵਾਕਈ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 23.09.2002 ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜੋ ਕੁਝ ਸਹਾਇਕ ਬਿਜਲੀ ਨਿਰੀਖਕ ਨੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਉਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਟ੍ਰਿਪ ਅਰਥਿੰਗ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੋਰ, ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਫੋਮ ਇੰਸਟਾਲੇਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੱਗ ਬੁਝਾਊ ਦਸਤੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਸੁਝਾਇਆ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ ਅੱਗ ਫੜਨ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਵਾਧੂ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਨਕਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।

60.3. ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਅੱਗ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੁਝਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਅੱਗ ਦਾ ਸਹੀ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਲੱਭਿਆ ਜਾ ਸਕਿਆ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲੇ ਹਨ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਹਾਊਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਨੇ ਸੜੇ ਹੋਏ ਤਾਰ ਵੇਖੇ ਸਨ; ਅਤੇ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅੱਗ 'ਸੰਭਵਤ:' ਸ਼ਾਰਟ ਸਰਕਿਟ ਕਾਰਨ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦਿਆਂ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਗੋਦਾਮ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਗੋਦਾਮ ਦੀ ਛੱਤ ਐਸਬੈਸਟਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ੀਟਾਂ ਨਾਲ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਐਕਸਾਈਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 11.07.2006 ਨੂੰ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਲਾਇਆ ਕਿ ਗੋਦਾਮ ਵਿੱਚ ਪੁਰਾਣੀ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਵਾਇਰਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਰਟ ਸਰਕਿਟ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਲਾਇਸੰਸੀ ਨੇ ਚੰਗੀ ਕੁਆਲਿਟੀ ਦੇ ਅੱਗ ਪ੍ਰੂਫ ਬਿਜਲੀ ਉਪਕਰਣਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ।

61. 'ਸ਼ਾਰਟ ਸਰਕਟ' ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣਗੇ ਇਸ ਮੋੜ 'ਤੇ

. 61.1. ਸ਼ਾਰਟ ਸਰਕਟ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਆਫ਼ ਟੈਕਨੀਕਲ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਐੱਫ.ਐੱਸ

“ਸ਼ਾਰਟ ਸਰਕਿਟ (ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ): ਇੱਕ ਕਮ ਰੁਕਾਵਟ ਵਾਲਾ ਰਸਤਾ ਜੋ ਇੱਕ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕਲ ਸਰਕਿਟ ਦੇ ਪਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਿਦਿਉਤ ਧਾਰਾ ਦਾ ਅਸਾਧਾਰਣ ਪ੍ਰਵਾਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।”

61.2 ਮੈਕਗ੍ਰੋ-ਹਿੱਲ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਐਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ1 ਵਿੱਚ, ਸ਼ਾਰਟ ਸਰਕਿਟ ਦੀਆਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

"ਇੱਕ ਅਸਾਮਾਨ ਹਾਲਤ (ਇੱਕ ਆਰਕ ਸਮੇਤ) ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਨੈੱਟਵਰਕ ਜਾਂ ਸਿਸਟਮ ਵਿੱਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਾਲੇ ਦੋ ਬਿੰਦੂਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅਚਾਨਕ ਜਾਂ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਬਣਾਈ ਗਈ ਘੱਟ ਇੰਪੀਡੈਂਸ ਦੀ ਹਾਲਤ ਹੈ।

ਦੇਖੋ ਸਰਕਿਟ (ਬਿਜਲੀ); ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕਲ ਇੰਪੀਡੈਂਸ।"

ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਆਮ ਵਰਤੋਂ ਇੱਕ ਅਵਾਂਛਿਤ ਹਾਲਤ ਦੀ ਓਰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਕਾਰਨਾਂ (ਬਿਜਲੀ, ਹਵਾ, ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ) ਜਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਕਾਰਨਾਂ (ਹਾਦਸੇ, ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ, ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ) ਦੇ ਨਾਕਾਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ, ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣਾਤਮਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ, ਸ਼ਾਰਟ ਸਰਕਿਟ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਰਕਿਟ ਡਿਜ਼ਾਈਨਰ ਨੂੰ ਉਸ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚਾਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਰੇ ਸੰਭਵ ਆਪਰੇਟਿੰਗ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਹਿਣ ਕਰ ਸਕੇ। ਇਸ ਲਈ, ਸ਼ਾਰਟ ਸਰਕਿਟ ਸਰਕਿਟ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਪੈਰਾਮੀਟਰਾਂ (ਤਾਰ ਦਾ ਆਕਾਰ ਆਦਿ) ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸ਼ਾਰਟ ਹੋਏ ਅੰਗ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਲਈ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੇਖੋ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਪ੍ਰੋਟੈਕਟਿਵ ਡਿਵਾਈਸਜ਼; ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕਲ ਇੰਸੁਲੇਸ਼ਨ; ਬਿਜਲੀ ਅਤੇ ਸਰਜ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ।"

61.3 ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਦਾ ਸਹੀ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਲੱਭਿਆ ਜਾ ਸਕਿਆ, ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਸੰਕੇਤਾਂ ਵਾਂਗ ਕਿ ਸਹਾਇਕ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ 02.08.20032 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਿ ਮਲਬੇ ਵਿੱਚ ਸੜੇ ਹੋਏ ਤਾਰ ਦੇਖੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਸ਼ਾਰਟ ਸਰਕਿਟ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸੀ, ਇੱਕੋ ਹੀ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਨਿਕਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਜਲੀ ਦੀਆਂ ਸਥਾਪਨਾਵਾਂ (ਉਪਕਰਣਾਂ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਤਾਰਾਂ) ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਖਾਮੀ ਜਾਂ ਕਮੀ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਅਸਾਮਾਨ ਪ੍ਰਵਾਹ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਅੱਗ ਦਾ ਸਾਨ੍ਹਾ ਹੋਇਆ।

62. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਅੱਗ ਦਾ ਸਾਨ੍ਹਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੁਦਰਤੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਅੱਗ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸ਼ਰਾਰਤ ਕਾਰਨ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅੱਗ ਜੋ ਕਿ 10.04.2003 ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ 12:55 'ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ, ਨੂੰ ਅੱਗ ਬੁਝਾਊ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਫ 11.04.2003 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 5:00 'ਤੇ ਹੀ ਕਾਬੂ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਲੱਭਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅੱਗ ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ ਨੁਕਸਾਨ ਮਨੁੱਖੀ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਅਟਲ ਹਾਦਸਾ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅੱਗ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ, ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਏ ਗਏ ਅੱਗ ਪ੍ਰੂਫ ਬਿਜਲੀ ਸਥਾਪਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਅੱਗ ਬੁਝਾਉਣ ਦੇ ਉਪਾਅ ਨਾਲ, ਇਹ ਘਟਨਾ ਟਾਲੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਜਾਂ ਘਾਟੇ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

63. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਆਇਆ, "ਲਾਪਰਵਾਹੀ" ਦੀ ਗਲਤੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਰਗਰਮ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਜਾਂ ਵੱਡੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਪਰ ਇਹ ਅਣਜਾਣ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਜਾਂ ਨਿਸਕਰਿਆ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੀ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਚਰਚਾ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਆਏ ਸਮਾਨ, ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ ਅੱਗ ਫੜ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਸਟਡੀ ਲਈ ਵਾਧੂ ਅਤੇ ਅਧਿਕ ਧਿਆਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ; ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਢਿੱਲ ਜਾਂ ਢਿੱਲਮੱਲ ਨੂੰ ਗਵਾਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਹਿਣ ਲਈ, ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਆਏ ਸਮਾਨ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਸਟਡੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜੋ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸੀ ਉਹ ਉੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਅਾਂ ਨਾਲ ਅਗਾਊਂ ਸੋਚ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਕੰਪਨੀ ਗੋਦਾਮ ਵਿੱਚ ਅੱਗ ਤੋਂ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਆਏ ਸਮਾਨ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਰਹੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉੱਪਰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਆਏ ਸਾਰੇ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਨਿਯਮ 709 ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਕੰਪਨੀ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਭਾਵੇਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਅਣਜਾਣ ਗਲਤੀ ਜਾਂ ਅਣਜਾਣ ਛੱਡਛਾੜ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਵੀ ਇਹ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਨਿਯਮ 709 ਲਈ "ਲਾਪਰਵਾਹੀ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

63.1. ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਸੈੱਟ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ, ਜਿੱਥੇ ਇਸਨੇ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਧਾਰਣਾ 'ਤੇ ਚਲਦਿਆਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਘਟਨਾ ਨੂੰ 'ਭਗਵਾਨ ਦੀ ਕਰਤੂਤ' ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਆਇਆ, ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਘਟਨਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੁਦਰਤੀ ਤਾਕਤਾਂ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ 'ਭਗਵਾਨ ਦੀ ਕਰਤੂਤ' ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਐਕਸਾਈਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ 11.07.2006 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨਾਲ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਆਲੋਚਨਾ, ਜਦੋਂ ਇਸਨੂੰ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਕਲਪਨਾਓਂ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਵੀ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜੋ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ 11.07.2006 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਉਹ ਉਸਦੇ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਸਨ, ਜੋ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਸੱਚੇ ਅਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਗੱਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਬੋਲਦੀ ਹੈ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੱਢੇ ਗਏ ਸਨ।

64. ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹਿਚਕਿਚਾਹਟ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਅਤੇ 11.07.2006 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਸਿਰਫ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦਾ ਬੀਮਾ ਕਵਰੇਜ: ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ

65. ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਨਿਸਕਰਸ਼ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਸ ਕੇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣਾ ਵੀ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਫ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੇ ਬੀਮਾ ਕਵਰੇਜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿ ਉਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦੇ।

66. ਸਵੀਕਾਰਿਓ, ਜਵਾਬੀ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਮੂਲ ਦੀ ਬੀਮਾ ਕਵਰੇਜ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਤੋਂ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਮੂਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਵਾਬੀ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਮੂਲ ਦੀ ਸ਼ਰਾਬ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਬੀਮਾ ਕਵਰੇਜ ਨਹੀਂ ਲਈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਡਿਸਟਿਲਰ ਨੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਮੂਲ ਨੂੰ ਇਕੱਤਾ ਅਤੇ ਉੱਚਿਤ ਖੇਡ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਨੂੰ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਕਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਮੂਲ ਦੀ ਬੀਮਾ ਕਵਰੇਜ ਲੈਂਦਿਆਂ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਮੂਲ ਦੀ ਬੀਮਾ ਕਵਰੇਜ ਨਾ ਲੈਣਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜਵਾਬੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਦਾਅਵਾ ਵਿਚਾਰ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਲ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵਿਕਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਵੀ ਬੀਮਾ ਕਵਰੇਜ ਲੈਣੀ ਸੀ। ਹੋਰ ਵੀ, ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਬੀਮਾ ਦਾਅਵਾ ਨੂੰ ਸਾਫ ਕਰਨਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਐਕਸਾਈਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 11.07.2006 ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਡਿਸਟਿਲਰ ਨੇ ਮਾਲ ਦੇ ਮੂਲ ਦੀ ਬੀਮਾ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਵੀ, ਅੱਗ ਖਿਲਾਫ ਸਾਰੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਬਰਤਣ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਢਿੱਲਾ ਰਿਹਾ।

67. ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਸੰਪੂਰਣਤਾ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਮੂਲ ਦੀ ਬੀਮਾ ਕਵਰੇਜ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਤੋਂ ਅਜਿਹਾ ਦਾਅਵਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਹੋਰ, ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਜੋਖਮ ਦੀ ਬੀਮਾ ਨਾ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ ਉਸ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ।

68. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ, ਲਾਗੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਸਮਾਨ ਉੱਤੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਰ ਯੋਗ ਘਟਨਾ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਜਾਂ ਨਿਰਮਾਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਦੋਂ ਸ਼ਰਾਬ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਗਈ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਮੂਲ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ, ਸਾਡੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਘਟਨਾਵਾਂ "ਗੋਦਾਮ ਤੋਂ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਇਕ ਐਕਸਾਈਜ਼ਯੋਗ ਲੇਖ ਦੀ ਜਾਰੀ" ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸੰਜਣਾ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇਣਗੀਆਂ, 1910 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(9) ਦੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਲਈ। ਇਸ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪਾਉਂਦਿਆਂ, ਜਵਾਬੀ ਵੱਲੋਂ ਮਾਲ ਦੇ ਮੂਲ ਉੱਤੇ ਬੀਮਾ ਦਾਅਵਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਅੱਗ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ ਅੱਗ ਦੀ ਮਿਤੀ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਦਰ ਉੱਤੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦੇਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ, ਜੋ ਕਿ "ਗੋਦਾਮ ਤੋਂ ਜਾਰੀ" ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

68.1 ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਧਰਮਪਾਲ ਸਤਿਆਪਾਲ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੀਈਐਸਟੀਏਟੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਜਿੱਥੇ ਬਾਰਿਸ਼ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਪਾਨ ਮਸਾਲਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਵਲੋਂ ਇੱਕ ਰਕਮ ਮਿਲੀ ਸੀ ਜੋ ਸ਼ਾਮਲ ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ ਕਹੀਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ ਪਰ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਿ ਮਾਲ ਵੇਚਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਡਿਊਟੀ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਵਸੂਲੀ ਨਹੀਂ ਗਈ ਸੀ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਲੈ ਜਾਂਦੀ। ਇਹ ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਉਪਾਅ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਰੱਖੇ ਤਾਂ ਜੋ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਮਾਲ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇ।

69. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਰ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ, ਕਿ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਬੀਮਾ ਕਵਰੇਜ ਨਾ ਲੈਣਾ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਕਵਰੇਜ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ, "ਲਾਪਰਵਾਹੀ" ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਰਥ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜ ਜਾਂ ਚੁੱਕਣਾ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੈੱਟ ਆਫ ਫੈਕਟਸ ਵਿੱਚ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਫਿਰ ਵੀ ਦੂਜੇ ਸੈੱਟ ਆਫ ਫੈਕਟਸ ਵਿੱਚ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ 'ਤੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਬਣ ਗਈ ਸੀ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੰਪਨੀ, ਇੱਕ ਸਮਝਦਾਰ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨ ਭੱਠੀ ਵਜੋਂ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਸ਼ਰਾਬ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਸਾਰੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇਗੀ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਤ, ਯਾਨੀ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਰੈਵੇਨਿਊ ਦੀ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰੇਗੀ। ਐਕਸਾਈਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਬਿਲਕੁਲ ਜਾਇਜ਼ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੰਪਨੀ, ਆਪਣੇ ਮਕਸਦ ਲਈ ਮਾਲ ਦੀ ਕੀਮਤ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਦਸੇ ਵਰਗੇ ਅੱਗ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ

ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸਾਰੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਸਚੇਤ ਅਤੇ ਅਲਰਟ ਨਾ ਹੋ ਸਕੀ ਹੋਵੇ।

70. ਪੇਸ਼ਕਸ਼, ਕਿ ਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੋਈ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਬੀਮਾ ਦਾਅਵਾ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਆਪਣੀਆਂ ਖਾਮੀਆਂ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਅੱਗ ਬੀਮਾ ਪਾਲਿਸੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਇਹ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸ ਪਾਲਿਸੀ ਦੀਆਂ ਕੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਧੀਨ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਦੂਜੇ, ਜੋ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਵਲੋਂ ਬੀਮਾ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਆਈਪਸੋ ਫੈਕਟੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਰੈਵੇਨਿਊ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਬੰਧਨਯੋਗ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਹੀਂ ਬਣ ਜਾਂਦਾ। ਅਜਿਹੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸੰਖੇਪ

71. ਇਥੇ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ,-

(i). ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਕੰਪਨੀ ਖਿਲਾਫ ਅਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਗੁਆਏ ਗਏ ਸ਼ਰਾਬ 'ਤੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਮੰਗ, 1910 ਦੇ ਐਕਟ, ਐਕਸਾਈਜ਼ ਮੈਨੂਅਲ ਅਤੇ 1969 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਲਾਗੂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(ii). ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਅਗਿਆਨ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਕੰਟਰੋਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੀ ਘਟਨਾ ਕਿਹਾ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਕੰਪਨੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਨਾ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

(iii). ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਸਿਰਫ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਮੁੱਲ (ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਨਹੀਂ) ਦੀ ਬੀਮਾ ਕਵਰੇਜ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ, ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਮੁੱਲ ਵੱਲ ਬੀਮਾ ਦਾਅਵਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ, ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਬਾਰੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

71.1 ਪਿਛਲੀ ਚਰਚਾ ਦਾ ਨਿਚੋੜ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਪੀਲ ਸਫਲ ਹੋਣ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਿਸਲੇਨੀਅਸ ਅਰਜ਼ੀ, ਆਪਣੇ ਰਿਫੰਡ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ, ਬੇਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਨਿਸਕਰਸ਼

72. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਤੇ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; 10.04.2017 ਨੂੰ ਮਿਸਕ. ਬੈਂਚ ਨੰ. 4493 ਆਫ 2006 ਅਤੇ 06.11.2019 ਨੂੰ ਸੀ.ਐਮ. ਅਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਨੰ. 39036 ਆਫ 2019 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ; ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਤੇ ਮਿਸਲੇਨੀਅਸ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਖਰਚੇ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਿਨਾਂ।

ਦੇਵਿਕਾ ਗੌਰਾਜ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ

(ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ : ਸ਼ਿਵਾਨੀ ਮੋਂਗਾ, ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.)

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta

Advocate